

Brassói Lapok

Ara 5 lej

Szombat
1931 * március 14

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

60. szám
XXXVII évtolvam

Ara 5 lej

A király hívta haza

Titulescut

Változást várnak az ellenzéki pártok

Kombinációk és magyarázatok a hazahívás okai felől

Titulescu

Bukarest, március 12.
A Burileanu menesztése körüli viharok még mindig kavarnak, a belpolitikai élet előterében azonban már mindinkább Titulescu hazahívása kerül a londoni követ, amint most már világosan meg lehet állapítani, nem a maga óhaja és kívánsága alapján utazik haza Bukarestbe, hanem a király parancsára. Visszahívó levele már régebben elment, közben azonban parancsot kapott, hogy a kölcsönügy befejezéséig maradjon állomáshelyén, mert váratlan hazahívása Bukarestbe zavaró és nyugtalanító kombinációkra adhat alkalmat.

A kölcsönügy szerencsésen lezáródott, Titulescu hazajövetele tehát aktuálisá vált.

Miért jön, helyesebben miért hívták haza Titulescut?

Ez a kérdés izgatja most nemcsak a politikai köröket és a fővárost, hanem az egész országot. Annyi bizonyos, hogy a londoni követtel, akinek a személyéhez már régebben is annyi érdekes belpolitikai változás lehetősége fűződött, maga a király akar kezdeni valamit. De mi lehet a király szándéka? A bukaresti lapok, a kormányhoz közelálló és ellenzékiek, a várható eshetőségek különféle változatait tárják fel. A kombinációk általában három lehetőség köré csoportosulnak:

1. A londoni követre a királynak van szüksége, mert ő hívta haza. Az következik ebből, hogy az uralkodó olyan állampolitikai ügyet akar megtárgyalni a külföld előtt is tekintélynek örvendő londoni követtel, ami egyrészt a királyi családot érdekli, másrészt a külföld előtt sem közömbös. A kormány leváltására a kölcsön sikere után aligha gondolhat az uralkodó.

Minden valószínűség mellett szól tehát, hogy az uralkodó a koronázásra készül s az ezzel kapcsolatos külpolitikai relációkat akarja megárgyalni Titulescuval.

Annál valószínűbb ez, mert Titulescu legutóbbi huzamosabb úthonléte alkalmával is a királyi ház belső ügyeiről tárgyaltak Szinajában.

2. A legutóbbi külpolitikai események szükségessé tették, hogy Románia revízió alá vegye külpolitikai orientációját. Ez különben már akkor aktuálisá vált, amikor Károly király elfoglalta a trónt. Azóta az ország belső ügyei annyira lefoglalták, hogy az uralkodót, mint a kormányt, hogy erre a kérdésre nem maradt idő.

Most, a kölcsön sikeres megkötése után, hosszabb belpolitikai nyugalomra lehet számítani, tehát az uralkodó elhatározta, hogy végrehajtja az ország külpolitikai orientációjának részleges megváltoztatását.

Ért hivat haza Titulescut, aki ennek a kérdésnek a megoldásánál valóban nélkülözhetetlen. Titulescu hazahívásának tehát nincs semmi belpolitikai jelentősége.

3. A kombinációk harmadik csoportját az ellenzéki lapvélemények alkotják, beállítottságuk tehát már adva van. Ezek szerint

Titulescu hazahívását igen is belpolitikai szükségességek parancsolták.

Az uralkodó még mindig nem mondott

le arról a tervéről, hogy a kormányzást valamilyen módon függetlenítse a régi és egymással állandóan viszálykodó pártoktól. Prezan tábornok parlamenti nélküli kormánya veszedelmes kísérlet volna, tehát szüksége mutatkozik egy olyan párt megteremtésének, amely tradicionális megkötöttségek nélkül egyesíthetné az ország összes erőit. Ez a párt a Titulescu-párt lehetne.

Vannak azonban ennél közelebbfekvő és érdekesebb kombinációk is. Hírek szólnak arról, hogy az uralkodó kívánságára

hamarosan sor kerül a jelenlegi kor-

mány gyökeres átszervezésére.

Titulescu kormányelnöksége mindenképpen nagy erőt jelent úgy a belföldön, mint a külföldön. A jelenlegi parlament azonban az uralkodó sem kívánja felosztatni, mert az új választások nem várt eredményeket hozhatnának.

A megoldás tehát az lehetne, ha Titulescu vállalná egy olyan kormányban az elnökséget, amely lényegében a nemzeti parasztpárti kormány lenne, még pedig a párt első garnitúrájából.

Vajda átvonná a külügyi tárcát, Miro-

Legfeljebb 15 százalék lehet a kamat

Az új kamattörvénynek 1929 február 9-ig visszaható ereje van

Bukarest, március 12.

Tegnap esti ülésén a kamara befejezte az uzsora-elleni törvényjavaslat szakaszokénti vitáját s ma egészében megszavazta a nagyfontosságú törvényt, a mely hónapokon át foglalkoztatta úgy a gazdasági és a politikai életet.

A hosszas parlamenti vita során a törvényjavaslat eredeti szövegén számos lényegbeli módosítást eszközöltek, amelyek következtében jelentősége rendkívül megnövekedett.

A törvény végleges rendelkezései szerint a megegyezés úgy a magán-, mint a kereskedelmi életben nem haladhatja meg a 6 százalékot a Nemzeti Bank hivatalos kamatlábán felül, azaz legfeljebb 15 százalék lehet. A törvény visszaható erővel bír 1929. február 9-ig, a lej stabilizálásának az időpontjáig s következőképpen a magasabb kamatból eredő tőke-szaporodást le kell számítaniok a hitelezőknek.

A kormánypárt nagy lelkesedéssel üdvözölte már tegnap is a kényes törvényjavaslat sikeres kialakulását, gazdasági körökben azonban nem igen osztják a politikaiok elragadtatását. Azt tartják, hogy választási propaganda-eszköznek talán jó lesz ez a törvény, de nagy kérdés, hogy a gyakorlati élet helybenhagyja-e, vagy sem. Jogi szempontból azt találják problematikusnak, vajjon a Legfőbb Semmitűzők el fogja-e ismerni visszaható erejét?

Burileanu védekezik

Bukarest március 12.

A bankkormányzó menesztése miatt keletkezett belpolitikai vihar tegnap megismétlődött a kamarában. Ezúttal Goga vonult fel, hogy valamilyen formában elégtételt szerezzen Burileanunak, akit valamikor éppen ő ültetett a bankkormányzói polcra.

Goga támadása a Lupu kirohanásánál is hevesebb volt, sőt néhol egészen sértő a miniszterelnökre nézve, akit azal pádolt meg, hogy egyszerűen meghamisította a bankkormányzó levelét, majd felvezette a királyt s csak ezen a hamis uton sikerült megszerveznie a Burileanut menesztő királyi dekretumot.

Gogat az elnök többiben rendreutastotta, ő azonban, bár az egész kamara kétségbeesztő részvétlenségét mutatott irányában, tovább folytatta beves filippikáját s állítása igazolásul felhozta azt, hogy a miniszterelnök már napokkal ezelőtt elhatározta Burileanu eltávolítását, mielőtt a távirat körüli konfliktus bekövetkezett volna.

A bukotti bankkormányzó is megkezdte

a harcot.

Burileanu menesztésével a Nemzeti Bank autonómiájának a megsértése látszik fennforogni s ez a tény sokkal súlyosabb, semhogy néhány parlamenti csatározás elintézhető. A kérdés már kiszállt a parlamentből és a sajtóban kavarg tovább. Megszólalt maga Burileanu is és a Goga tenorjában madja Mironescut és vádolja a kormányt.

A bukotti bankkormányzó a lakására kérte a sajtó képviselőit s hosszú nyilatkozatot adott. Mindenekelőtt kronológikus sorrendben ismertette a kölcsöntárgyalások egyes fázisait, aztán rátért a március 6 és 8 közötti kritikus időszakra. Burileanu így adja elő a dolgot:

— A Banca Nationala igazgatósága többiben leszögezte a maga álláspontját az idegen ellenőrzés kérdésében. Elküldött távirataira azonban nem kapott választ Franciaországból. Hosszas tárgyalások után az igazgatóság abban állapodott meg a kormánnyal, hogy az idegen ellenőrzést ne a Nemzeti Bank, hanem a kormány vállalja s ezzel szemben a Nemzeti Bank megígéri, hogy esetenként rendelkezésre

nescu a pénzügyet és — Maniu a belpolitikát. Ezzel magyarázzák azt, hogy Popovici nem jön haza addig, amíg Maniuval nem beszélt s aztán — esetleg ketten érkeznek meg Bukarestbe.

Ezt a kombinációt egyelőre csak a Súd-Est sajtóügynökség párisi jelentése zavarja. Eszerint a jelentés szerint ugyan is a Prezan elnöklete alatti kormány már elhatározott dolog. Titulescut azért hívják haza, hogy ezt a nagy belpolitikai fordulatot előkészítse.

A londoni követ egyébként már elhagyta Londont, megérkezett Párisba s a mai nap folyamán Tardieu-vel és Brianddal tárgyal.

Megbizása annak a kitapogatása volt, hogy vajjon a francia kormány hogyan fogadná az előkészítés alatt álló jelentős román belpolitikai fordulatot.

A kormányhoz közel álló Lupta legfrissebb értesítése szerint Titulescu hazahívása mögött nem szabad belpolitikai indokokat keresni. A király azért kérte haza a londoni követet, mert két igen fontos külpolitikai kérdés megoldásának az egyengetését szeretné rábízni. Ez a misszió rendkívül fontos s egyben rendkívül nehéz lesz. Titulescunak, ha vállalja a megbízást, hat hónapról lesz szüksége, hogy a feladat megoldásához szükséges előfeltételeket megteremtse.

áll az ellenőrzéssel megbízott pénzügyi szakértőnek.

— Ezt az álláspontot Mironescu közvetítette Párisba, de — amint később kiderült, — elferdítve és annyira zavarosan, hogy az igazgatóság álláspontja a Párisba küldött jegyzékben teljesen elszikkadt.

— Március hatodikán este Mironescu magához hivatott engem, — folytatta Burileanu — s arra kért, hogy táviratilag erősítem meg a Nemzeti Bank nevében azt a levelet, amit a kormány nevében Popovici kézbesített ki a francia jegybanknak. A miniszterelnök már készen áll, megfogalmazni a szöveget tett elém, hogy írjam alá.

Én erre azt feleltem, hogy nem erősíthetek meg egy olyan levelet, amit nem ismerek. Kérem, adja ide a levél másolatát.

— Azt a levelet én sem ismerem, — mondotta Mironescu — mert Popovici maga fogalmazta és nyújtotta át.

— Így én nem irhatom alá az igazoló szöveget, ellenben érdeklődni fogok, hogy mi volt abban a levélben.

— Azt ne tegye — válaszolt Mironescu — mert kompromittálni fogja a kormányt és lehetetlenné teszi a kölcsön megkötését. Irja csak alá az igazoló táviratot, mert csak ezen az uton lehet biztosítani a kölcsönt.

— Nem tehetem, — volt az én válaszom, — s aztán elhagytam a miniszterelnököt. Másnap táviratot kaptam Párisból. A távirat nyugtázta az én igazoló táviratomat, azt, amelynek aláírását megtagadtam.

Ilyen körülmények között nem tehettem egyebet, minthogy nyomban táviratot adtam fel, tagadva az előttem ismeretlen levél állítólagos igazolását és újból leszögezve a Nemzeti Bank álláspontját.

Március nyolcadikán több ur járt nálam és a miniszterelnök nevében kérte táviratom visszavonását. Nem engedtem. Akkor arra kértek, hogy egy újabb távirattal semlegesítem az elsőt.

Ezt sem tettem meg. Később megtudtam, hogy játék volt az egész, hiszen a táviratomat a miniszterelnökség már a postán elfogatta.

— A többi már közismert — fejezte be nyilatkozatát Burileanu. — Nem tettem egyebet, mint az autonóm Banca Nationala presztizsét védtem. A Nemzeti Bank igazgatósága nem lehet szolgálja a kormánynak, nem teljesítheti vakon a miniszterelnök kívánságait. Az autonómia pedig, amire a stabilizációs kölcsönt 16 külföldi ország jegybankja építette fel, nem lehet közönséges papírrongy.

Amire Sombart nem válaszol...

Brassó, március 12.

Erdélyszerte nagy érdeklődés mellett tartja előadásait Werner Sombart professzor, a világhíres közgazdász és szociológus. Jövő gazdasági életünkről beszél, mégpedig olyan értelemben, hogy a kecske is jólakhatik és a kaposzta is megmarad. Nyugodjék meg mindenki, — mondja körülbelül —, mert utban van ugyan a szociális tervezettség, de meg fog maradni a kapitalista termelési rendszer is. Nem zárják ki egymást, hanem állandóan kölcsönhatással előbb-utóbb megbékélnek s végül is magasfokú szintézisben, összhangban, olvadnak fel. Ezt a folyamatot a technika rohamos továbbfejlődése és az ezzel járó uniformizálódás segíti elő, viszont egyik fő-következménye az is, hogy az ember, sőt az élő, szerves anyag is, hovatovább teljesen kiszorul a termelésből, illetőleg megszűnik termelő-csőző lenni, s már csak szellemiségével intézi a társadalmilag szükséges termelést.

Nem céloz vitába szállani a kiváló tudóssal, aki a polgári közgazdaság egyik szaktekintélye, noha megcseppet adag kételyt is szembe lehet állítani biztató prognózisa valószínűségével. Mindössze ahhoz az egyébként nem új, de kitűnően formulázott megállapításhoz fűzök egy kis kommentárt, amely szerint az emberi munkaerő mindinkább kiszorul a termelési processzusból. Hogy ez mennyire igaz, mutatja a napról-napra növekvő munkanélküliség, amelynek nagyrésze már régen nem szezon-jellegű, sőt nem is a két-három éve dühögő válságnak tulajdonítható. A kapitalista termelésnek, mai páratlanul magas racionalitása mellett, valósággal szerves függelékévé vált már a munkanélküliség, olyan állandó kísérő-jelenségévé, amelyet megszüntetni többé a konjunktúrának sem szezon-szerű, sem pedig a válság leküzdésével járó javulása nem tudhat. A gépek s a racionalizálás egyszerűen milliónyi és milliónyi munkás kezét tesznek fölöslegessé, amelyeknek a felhasználása egészen kilátástalan mindaddig, amíg a kapitalista termelés a mostanság szokásos 8—10, sőt 12 órás munkaidővel folyik.

Igen, javában benne vagyunk már abban a folyamatban, amely környezetlenül kiszorítja az ember fizikai, testi munkáját a termelésből. Annakra benne vagyunk, hogy ilyen kor-történeteket is feljegyezhetünk, mint ez, ami a nagyenyű professzor előadása kapcsán kívánczik megírásra:

A német magánalkalmazottak szakszervezetének a közlönye az elmúlt napokban egy levelet tett közzé, amelyet egy cirkuszigazgató juttatott a szerkesztőséghez. A lap német alaposággal garantálja a levél eredetiségét, megjegyezve, hogy azt egy ötvenéves munkanélküli írta a cirkuszigazgatóhoz. A kor-dokumentumnak tekinthető írás törésze így szól:

„Legyen szabad megkérnem, igazgató ur, sziveskedjék megengedni, hogy élve felfalassam magam cirkuszában az oroszlánokkal és tigrisekkel. El vagyok szánva arra, hogy életre-halálra fogok viaskodni a vadakkal s így a dolgok egyike lesz a legizgalmasabb látványoknak, amelyeket a közönség eddig élvezhetett. Nagyon régen vagyok munka nélkül s ilyen módon remélem, kereshetnek annyi pénzt, mellyel biztosíthatom feleségem és gyermekeim további megélhetését. Amennyiben elfogadja ajánlatomat, úgy rendelkezésére állok s a részletek megbeszélésére bármikor megjelenek Önnel. Mindenestetre biztosítom a legnagyobb titoktartásról s ugyanezt kérem Öntől is.”

Az ember tehát — amint ez az eset mutatja — ugyancsak kikapcsolódik nemcsak a termelési processzusból, hanem a megélhetési lehetőségéből is. A „fenséges nép” egy képviselője már nem is követeli a kenyeret és cirkuszi játékokat, hanem maga ajánlkozik cirkuszi játékokra azok számára, akiknek még van kenyérük.

Egyetértünk az illusztris szociológussal és közgazdászal abban a megállapításban, hogy az anyagi javak termelése mindinkább kiküszöbölje az ember fizikai munkáját s a jövőben csak szellemiségét fogja igényelni. De mi lesz a fölöslegessé váló munkaerővel, a megélhetést követelő és joggal elváró munkanélküli munkások milliói tömegeivel? A munkanélküli segély ugyanis nem megoldás, hiszen nem alamizsnák, hanem munkalehetőségek, illetőleg megélhetési lehetőségek kellene.

Aki többé-kevésbé tisztában van a logika szabályaival, tudja, hogy a „tézis és antitézis” magasabb fokon „szintézisben” szokott feloldódni. Hogy a kapitalizmus és szocializmus harca sem végződik az egyik, vagy másik termelési módszer teljes kiirtásával, az kézenfek-

Hóviharok, orkánok, áradások egész Európában

Párisi a hó valósággal elborította

Budapest, március 12.

Európa minden részéből rendkívül időjárásról szóló jelentések érkeznek. Franciaországban a hideg semmit sem enyhült.

Párisban 5, Nantesban 5, Rennesben 6, Nancyban 9, Lyonban 10, Besanconban 14, Dijonban 15, Strasszurgban 15 Clermont-Ferrandban 21 fokos hideget mértek.

Párisi a hó valósággal elborította. A vasúti forgalom több vidéken teljesen megszünt. Angliában sok helyen megszakadt a telefon és táviró forgalom.

Sok falu annyira elszigetelődött, hogy

Élelmezésük is csődöt mondott.

Berlinben a havazás miatt rengeteg közlekedési baleset történt. Szerbiából áradásokat jelentenek.

Bosznabrodót a víz már elöntötte, de áradás fenyegeti Mitrovicát is.

Nagykanizsa környékén a forgalom megakadt a nagy hóviharak miatt. Budapesten tegnapi heves szélvihar dühöngött, amely sok helyen leverte a cégtáblákat és a fényreklámokat.

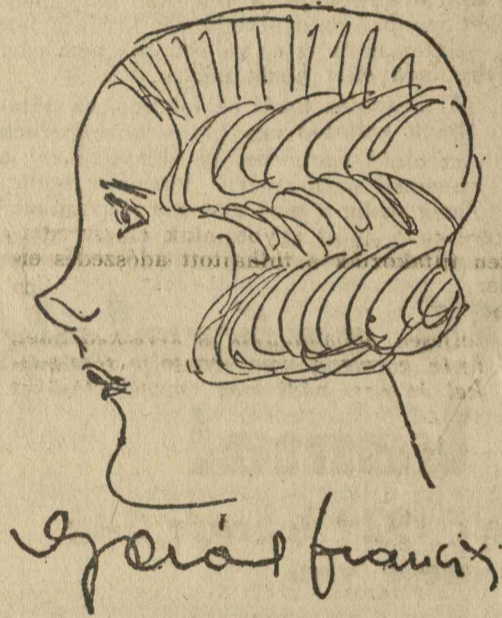
Több embert pedig a földhöz vágott. A szerte-hulló üvegcserépek sok embert megsebesítettek. A mentők a délelőtti órákban 10 esetben nyújtottak elsősegélyt.

Otezer pengő kártérítés egy pofonért — amely el sem csattant

Gál Franciska és Molnár Ferenc vígszínházi afférjának folytatása a törvényszék előtt

Budapest, március 12.

Annakidején az egész magyar sajtó beszámolt arról a kínos incidensről, mely Molnár Ferenc „Jó tündér” című színművének egyik próbáján játszódott le a Vígszínház társalgójában. Az affér egyik

szerelője maga az illusztris szerző, a másik pedig a tehetséges és temperamentumos Gál Franciska volt, aki állítólag olyan izgatott szóváltásba keveredett, hogy Molnár Ferenc darabja főszereplőjének, a jó tündérnek csattanós nyaklevest adott.

Vérbíróóság alakult Zágrábban, amely minden horvát politikus fejére kimondott a halálos ítéletet

Megingott Zsifkovics miniszterelnök helyzete s utódjával Srksics dr. kabinetminisztert emlegetik

Grác, március 12.

Jugoszlávia belpolitikai helyzete sohasem volt rózsásnak nevezhető, de az utolsó hónapok eseményei a nagyszerb nemzet diktatúrát ellentárhatalmú sördjé a teljes anarchia örvénye felé.

Egyrésztől magának a diktatórikus kormányról, jobban mondva, Zsifkovics miniszterelnöknek a helyzete rendült meg az uralkodó előtt, más felől pedig annyira kiéleződtek az ellentétek a szerbek és a horvátok között, hogy a jugoszláv királyság határain belül a legsötétebb események vetik előre árnyékukat.

Kerülő uton Zágrába érkezett jelentések szerint a nagyszerb nemzeti politika végső

vő, hiszen előbbi feltételezi a másikat. A sivar jelen korbácsolta emberiség azonban a módozatok, a gyakorlati átmenet megvilágítását és megjelölését várja a világ közgazdasági és szociológiai szakértőitől. Azt kellene mindenképp tisztázni, hogyan, mi módon lehetne megszüntetni a termelés fejlődésének azokat az ellenmondásait, amelyek állandóvá te-

leszámolásra készül a horvátokkal.

A horvátok követeléseit a diktatura nem tudta elhallgattatni akkor se, amikor a külföldi megtevesztésére három horvát miniszter foglalt helyet a Zsifkovics-kormányban. És most, amikor a zágrábi merényletek konzekvenciáit vonva ez a három horvát politikus is faképnél hagyta a diktatúrát, a helyzet még jobban kiéleződött. Annakra, hogy a szerbek már nem is találtak más kivezető utat a helyzet megoldására, hanem arra határozták el magukat, hogy

középkori módszerekkel, politikai orvgyilkosságok jól bevált eszközeivel rázzák le magukról a horvát nép vezetőinek kellemetlen ballasztját.

A zágrábi jelentések szerint Belimarkovics miniszterelnök helyzete s utódjával Srksics dr. kabinetminisztert emlegetik. A horvátok követeléseit a diktatura nem tudta elhallgattatni akkor se, amikor a külföldi megtevesztésére három horvát miniszter foglalt helyet a Zsifkovics-kormányban. És most, amikor a zágrábi merényletek konzekvenciáit vonva ez a három horvát politikus is faképnél hagyta a diktatúrát, a helyzet még jobban kiéleződött. Annakra, hogy a szerbek már nem is találtak más kivezető utat a helyzet megoldására, hanem arra határozták el magukat, hogy

Körösi Sándor.

kovics tábornok, Zágráb katonai parancsnoka direktóriumot alakított azzal a rendeltetéssel, hogy

vaskézzel fojtja el a horvátok minden nemzeti megmozdulását és törekvéseit.

Belimarkovics tábornok direktóriumára állítólag azt a határozatot hozta, hogy rövidesen megszabadítja a kormányt a horvát nép nemzetiségi törekvéseinek szűzölőitől. Minden jel arra mutat, hogy Sufraj dr. horvát egyetemi tanár megölését is a direktórium készítette elő, a továbbiakra pedig

megteszik az előkészületeket arra, hogy a többi horvát vezető politikust is rövidesen eltegyék láb alól.

A Grácsba érkező jelentések arról is tudnak, hogy Belimarkovics tábornok direktóriumára, amely vérbíróági szerepet akar betölteni,

már ki is mondotta a halálos ítéletet Pribicevicse, Macsekre, Wilderre, Perrarra, Budakra és Trumbicsra.

Zsifkovics miniszterelnök helyzete is erősen megrendült. Sándor szerb király bizalma erősen megingott benne, látva sorozatos sikertelenségeit és kudarcait, amelyet hatalomrajutasa óta elkövetett. Állítólag már az utódja is megvan a miniszterelnöki székekben. Sándor király nem rég szervezte át a kormányt, Srksics dr-t, a nagyszerb orientációjú politikust nevezte ki kabinetminiszterévé, akinek az jutott feladatul, hogy nevében felügyeletet gyakoroljon a Zsifkovics-kormány által kiadott rendeletek fölött. A Grácsba érkezett jelentések szerint Srksics Milán dr. lesz rövidesen Zsifkovics tábornok utódja.

A közel jövő eseményei mindenesetre igazolják fogják, hogy ezek a megdöbbentő változások a szerb-horvát viszonyban valóban várhatóak-e és hogy a diktatórikus kormányzati rendszer milyen messzire megy el a maga érdekeinek minden áron való érvényesítésében

Közzétették a tengeri egyezmény szövegét

London, március 12.

Az Anglia, Franciaország és Olaszország között a múlt héten létrejött flotta-egyezmény eddig titokban tartott szövegét tegnap végre közzétették egyidejűleg Londonban, Párisban, Rómában, Washingtonban és Tokióban.

Az egyezmény szerint ugy Franciaország, mint Olaszország 1936-ig két-két olyan hadihajót építhetnek, amelyeknek úrtartalma nem haladhatja meg a 23 ezer tonnát s lövegeik legfeljebb 305 milliméteresek lehetnek. Ezenkívül mindkét állam 34 ezer tonnányi repülőgép-anya-hajót építhet. Az új hadihajók elkészülte szerint Franciaország két Detroit-típusú hadihajóját, Olaszország pedig 33 ezer 640 tonnányi elavult cirkálóit kicserélte. A két ország vonal-hajóinak kontingens-határát a megegyezés az eddigi 175 ezer tonnáról 181 ezerre emeli fel. Hangoztatva, hogy ezzel nem akarja a washingtoni flotta-egyezmény általános revízióját előidézni.

A tengeraltjárókra nézve a londoni flotta-értekezlet normáit fogadták el.

Az érdekelte államok sajtója pártállások szerint kommentálja a megegyezés szövegét, abban azonban szinte egyhangúan megegyezik, hogy az adott viszonyok és lehetőségek szerint mindenkinek érdeke volt a megegyezés. — Különösen Angliának volt fontos, hogy a Földközi-tengeren megszűnjön az olasz-francia versengés.

Achmed Zogu elutazott Bécsből. Bécsből jelentik: Achmed Zogu albán fejedelem tegnap búcsút mondott az osztrák császárvárosnak és elutazott Velencébe. Bucsuztatásánál Bécs politikai előkelőségei keresték fel Achmed Zogut, aki igen nagy elismeréssel nyilatkozott a bécsi orvosokról s végül sajnálkozását fejezte ki afölött, hogy jelenléte véres incidensre szolgáltatott alkalmat. Fogadta egyébként a bécsi lapok tudósítóit is, akiknek kijelentette, hogy Albánia minden szomszédjával fenn akarja tartani a jó viszonyt, elvárja azonban, hogy az ország integritását a szomszédok is tartsák tiszteletben.

Minden fájdalmat, rheumát, idegfájást, zsábat, isiászt, fogfájást, migrént, izületi gyulladásokat, mirigydaganatokat, gyulladós folyamatokat megszüntetnek a „Radiogen védjegyű” valódi radium-kompresszerek. Kompresszerek ára 450—1800 lejig. Krafft & Herberth, Brassó.

Sötét fejezet a „Feketeszesz” című rémregényből

Hogyan nyomozott Sava sziguranca-vezérfelügyelő

Kolozsvár, március 12.

Dr. Dunca Jenő kolozsvári vizsgálóbíró ma délelőtt rendkívül érdekes kihallgatásokat eszközölt, amelyek most már eskü alatti bizonyítják, hogy Sava Kornél sziguranca vezérfelügyelő és társai milyen középkorba illő terrorteljesítések végrehajtására „feketeszesz-leleplező” körutakat. A vizsgálóbíró tizenöt tanút hallgatott ki, akiknek legnagyobb része a szilágynagyfalui szeszgyár január 17-iki inkvizíciós éjszakáját mondta el. A kihallgatott tanúk között a következők:

Postpischl Rezső, a gyár műszaki vezetője, Grosz Jenő, a gyár bérlője, Tóth Mihály gépész, Burger György desztillátor és Krausz Jakab hivatalnok.

A vizsgálóbírói kihallgatás egyik szünetében alkalmunk volt a szilágynagyfalusi szeszgyár embereivel beszélgetni. Elbeszéléseikből olyan rémregény bontakozik ki, amely valósággal pártját rikkítja. Ez év január 17-én, szombaton este, maguk előtt revolvert tartva, megjelent a szilágynagyfalui szeszgyár udvarán Sava Kornél sziguranca vezérfelügyelő, Filimon sziguranca komisár, továbbá Cojocariu és Pacurariu szeszinspektörök. A midőn a fentnevezettek a gyárba beléptek, a gépész éppen a gépeknél foglalkozkodott és Grosz Jenő bérlő fogadta őket. A revolver láttára meglepetten kérdezte:

— Mit akarnak az urak itten? A kérdésre semmiféle válasz nem hangzott el, hanem

Sava és Cojocariu azonnal nekiestek Grosznak és elkezdtek pofozni.

A lármára belépett a helyiségebe Krausz Jakab, a gyár hivatalnokja is, aki azonban alig tett egy-két lépést, amikor Sava és Cojocariu most már rávetették magukat és

lépni kezdték a szakállát, majd többször hasba és térden rugták.

— Gyerünk elő a feketeszesszel! — kiáltották most már az éjszakai látogatók. Grosz és Krausz is tagadták, hogy náluk feketeszessz-termelés folyna, mire Sava revolverrel maga előtt terelte őket az irodába és ott ütni és verni kezdték a gyár bérlőjét, hivatalnokát és Tóth Mihály gépészt.

Az utóbbi ekkor olyan sérüléseket szenvedett, hogy utána husz napig nyomta az ágyát és még most sem gyógyult fel teljesen.

A rendkívüli kínzások hatása alatt észlítették el a jegyzőkönyvek, amelyekben a gyárban foglalkoztatott emberek mindent beismertek. Krausz Jakab kijelentette előttünk, hogy annyira verték, hogy még azt is beismerte volna, hogy meggyilkolta saját édesanyját.

A jegyzőkönyvek aláírása után a gyár egész személyzetét, revolvercsövekkel a palántékuk mellett, végigvezették a gyár udvarán és követelték, hogy most pedig adják elő a feketeszesszt. — Feketeszesz azonban így sem került elő.

Másnap, január 18-án, vasárnap reggel kezdődött a rémdráma második felvonása. Cojocariu szeszinspektör félrehívta Grosz Jenőt, a gyár bérlőjét és azt mondta neki, hogy

adjon kétszáz ezer lejt és akkor megsemmisíti a felvett jegyzőkönyvet és az ügy el van intézve.

— Nincs nekem pénzem, honnan adnám? — felelte Grosz. — Különbösen is én nem termeltem feketeszesszt és semmi illegális cselekedetet el nem követtem.

— Hát micsoda szeszgyárosok maguk! — mordult Cojocariu Groszra, — hogy még pénzüket nincsen!

Ekkor újra kezdődtek a verések és rúgások! De a vasárnap is eltelt, anélkül, hogy az inspektörök ténylegesen feketeszesszt találtak volna, vagy pedig — a bérlő tulajdonképpen a rajtaütést rendelték — pénzt tudtak volna a terrorizált emberekből kiperéslni.

A harmadik napon, január 19-én megjelent Nagyváradról Postpischl, a gyár vezérigazgatójának szülővárosából, aki a Keleti pályaudvaron ült. Cojocariu most Postpischl-t vette elő és tőle kérte a kétszáz ezer lejt. Pénzt azonban Postpischl nem tudott adni.

A negyedik napon a „vendégek”, akik mindig a gyár nyakán ültek és a legkisebb hajlandóságot sem mutattak arra, hogy pénz nélkül eltávozzanak, — megváltoztatták taktikájukat és barátságos hurokat kezdtek vezetni.

— Nézze öregem, adja ide azt a kis pénzt! — mondta Cojocariu, aki a „vendégek” nevében tárgyalt — aztán mintha rendben lesz.

— De ha nincs — válaszolt Grosz. Hát nem teremtek elő magunknak pénzt!

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötödik nap immár autóbába ültették Grosz Jenőt és megindultak vele Szilágysomlyóra. Amikor a város határába értek, Grosz letették, nehogy a somlyóiak lássák, hogy együtt érkeznek és gyanút fogjanak és megmondják neki hogy

menjen be gyalog a városba, szerezz meg a kétszáz ezer lejt, aztán ugyanitt,

ahol letették, találkoznak déli egyórákor.

Grosz kiszállt az autóból, de ott maradt Somlyó határában, egy lépést se tett. Déli egyórákor csakugyan visszajött Sava Kornél az autóból, amelyre Grosz megint felvették. Az uton nem kérdeztek tőle semmit, de ahogy a gépkocsi befordult a szilágynagyfalui gyár udvarára, nekirohantak:

— Hol a pénz? Gyerünk elő a dohánnnyal!

— Nincs, — felelte Grosz, és már emelhetne is az arca elé a tenyerét, mert a következő pillanatban csattogtak a pofonok, hulltak a hasába, a lábába a rugások.

Nyolc teljes napig ült a Sava-különítmény a szilágynagyfalui szeszgyár embereinek nyakán, akiknek ezalatt az idő alatt nem volt szabad egyetlen szót sem beszélniük egymással. A gyár olyan volt, mint egy fogolytábor.

— Nem baj — mondotta Cojocariu — majd Sava ur beviszi magát Szilágysomlyóra, aztán ott majd szerez maga. Biztosan van magának ott, aki ad.

Igy is történt. Az ötöd

KÉT DETEKTIV rejtélyes gyilkosságai

A Dnyeszter a „szökevények” csendes temetője

Bukarest, március 12.

A bukaresti rendőrség ma kísérte át Kisenevbe Lebovsky és Bilinsky katonai detektiveket, a kisenevi harmadik hadtest nyomozó közegeit, akiket néhány nap előtt egyik Grivita-uti mulató előtt tartóztattak le a bukaresti rendőrség detektívjei.

Ennek a két detektívnek elfogatási körülményei körül olyan titokzatos és sötét történetek huzódnak meg, amelyek a legizgalmasabb detektív regény írójának fantáziáját is felülmulják. Másfelől azonban a legsötétebb oroszországi ochrana működésére is igen alaposan emlékeztetnek.

ELTŰNIK AZ ELSŐ...

A kisenevi III-ik számú hadtest egyik legmegbízhatóbb katonai nyomozója és kémelhárítója volt Pasovsky. Ez az ambiciózus fiatal detektív birta felebbvalóinak feltétlen bizalmát. Számos bonyolult ügyet sikeresen oldott meg és nagy jövőt várt rá.

Egy alkalommal, néhány hét előtt Pasovsky detektív váratlanul elmaradt. Fleinte arra gondoltak, hogy valami nagyobb ügyben nyomoz. Csodálkoztak azonban azon, hogy elutazását Pasovsky detektív, aki rendkívül kötelességtudó hivatalnok volt, nem jelentette be, mint máskor. Főleg ez volt az a körülmény, amiért távolléte aggodalmat keltett. Lakásán semmi nyomra sem akadtak, ami támpontot adott volna arra nézve, hogy hová lett.

Amikor már a távolmaradása több volt már, mint gyanus, megbízták a hatóságok a harmadik hadtest másik két nyomozóját, Lebovskyt és Bilinskyt, hogy kutassanak az eltűnt detektív után. Ezek néhány napi nyomozás után kijelentették felesleges hatóságoknak, hogy

Pasovsky, az eltűnt detektív minden valószínűség szerint Oroszországba szökött.

Ez az állítás furcsának tünt fel a feleltesek előtt, annál is inkább, mert a két detektív ellentmondásba keveredett egymással a nyomozás részleteit illetően. Eppen ezért titokban házkutatást tartottak az eltűnt Pasovsky lakásán. Ekkor különös felfedezést tettek. Az eltűnt Pasovsky iratai között találtak feljegyzéstörödékeket, amelyek arra mutattak, hogy az ügyes detektív valamiért gyanakodik a két nyomozóra.

Hogy ez a gyanu mire irányult, azt talán soha sem lehet majd megállapítani, mert erre nézve a most már letartóztatásban levő nyomozóktól sem lehetett semmiféle felvilágosítást szerezni.

Ezeknek a titokzatos feljegyzéseknek alapján tartóztatták le Lebovskyt és Bilinskyt akik

kénytelenek voltak bevallani, hogy a fiatal Pasovskyt ők gyilkolták meg.

Elmondották, hogy kicsalták a határra és ott miután revolverlövésekkel végeztek vele, holttestét bedobták a Dnyeszterbe. Tettüket azzal indokolták, hogy Pasovskyról kiderült, hogy áruló kommunista kém volt.

ELTŰNIK A MASODIK...

Körülbelül a Pasovsky eltűnésével egy időben történt, hogy Kisenevben eltűnt egy Anton Lozovan nevű fiatal hivatalnok. Ismerősök erről a fiatalemberről csak anyai hírt tudtak vinni a megdöbbent édesanyjának, hogy az utcán sétálás közben megszólította őt két detektív, akik bekísérték őt a hadbírószámba. A megdöbbent anya azonban hiába járt a különböző hatóságokhoz, őt semmit sem tudtak egy ilyen nevű fiatalemberről. Lozováné azonban nem tudott belenyugodni abba, hogy egyetlen fia valahol a börtönben ül és ezért tovább járta a hatóságokat.

Egy napon megjelent Lozováné lakásán két detektív. Mint később kiderült, Lebovsky és Bilinsky és elmondották az anyának, hogy fiát ők tartóztatták le, mert gyanúra adott okot, azonban nem kísérelték be, mert utközben megszökött tőlük. Hogy hová lett, arról is tudnak felvilágosítást adni, mert sikerült nekik a fiatal Lozovánt nyomom követni a Dnyeszterig, ahol megtalálták a ruháit.

— Semmi kétség sincs, — mondták a detektívek, — hogy az ön fia átuszott a Dnyeszteren és átszökött Oroszországba.

Lozováné tudta, hogy fia egyáltalán nem tud uszni és így nem is szökhett át uszva a folyón. De különben sem lehetett semmi oka a szökésre. Ismerte a fia érzelmeit, azok nem hívták őt Orosz-

szágba. Egyébként is kitűnő állása volt Kisenevben, úgy, hogy egyáltalán nem volt oka a fiatalembernek arra, hogy elhagyja anyját, akit forrón szeretett.

A véletlen tragikus játéka

Az anya úgy érezte, hogy nem fordulhat a hatóságokhoz, anélkül, hogy a két gyanus detektív ne kérésztelhetné utját és ezért saját maga vette kezébe a nyomozást. A maga naiv módján fogott hozzá ugyan, de csakhamar mégis eredményt ért el. Azzal kezdte, hogy érdeklődni kezdett, kivel látták a fiát az eltűnés végzetes napján. Kutatása közben összeakadt egy Bodianu nevű katonával, aki, amikor megmondotta neki nevét, azonnal emlékezett, hogy a fiatalembernek, akivel együtt őt az utcán két detektív lefogta, ugyanilyen neve volt. A leírás után az anya kétségtelenül riásmert

A gyilkosok megszöknek

Lozováné másnap délelőtt felkereste a törvényszéken az ügyvédet, aki tárgyaláson volt. Kiséretében volt Bodianu is. Az ügyvéd elbeszélgetett velük és elmondta, hogy a vádtanács előtt van az ügy, ahol két detektívet képvisel. Egyben közölte, hogy a vizsgálóbíró szabadonb-

a fiára.

Lozován Anton, további sorsáról azonban a katona csak annyit tudott mondani, hogy vele együtt bekísérték a hadbírószámba, ahonnan őt elbocsátották, míg Lozovánt ott tartották. Az anya, miután most már kétségtelen volt, hogy fia nem szökött meg, hanem minden valószínűség szerint valahol még börtönben van, vagy, ami még valószínűbb, meggyilkolták. — elhatározta, hogy ügyvédhez fordul. Bodianu készségesen felajánlotta neki, hogy mindenben segítségére lesz.

Az anya ekkor a katona kíséretében felkeresett egy ügyvédet. Lozováné nem sejtette, hogy a véletlen furcsa játéka éppen ahhoz az ügyvédhez vezette, aki a letartóztatásban levő két nyomozó védői tisztét tölti be. Az ügyvéd így elfoglaltságára való tekintettel arra kérte az anát és Bodianut, hogy másnap délelőtt keressék fel őt a törvényszéken, ahol éppen tárgyaláson kell részt vennie.

csájította védenecit és most a vádtanács for dönteni. Amikor a két szabadon levő vádlott megérkezett, az anya és a katona, egyszerre kiáltottak fel a meglepetéstől. Lozováné felismerte a két gyilkossággal vádolt detektívekben azt a két nyomozót, aki annak idején bejelentette

neki fia megszökését. Ugyanakkor Bodianu felismerte bennük azt a két detektívet, akik Lozován Antont és őt letartóztatták és bekísérték. Ezt a felfedezésüket nem közölhették azonnal az ügyvéddel, mert az tárgyalásra ment.

A vádtanács a letartóztatás mellett döntött. Amikor azonban a letartóztatásra került volna a sor, kiderült, hogy a két detektív néhány perccel előbb megszökött.

A GRIVITA-UTCAI ÉJSZAKA

Nem maradt más hátra, országos elrendelték a két szökevény körözését. Ennek a körözésnek lett az eredménye, hogy a bukaresti detektívek két gyanus alakra lettek figyelmesek a Grivita-utca egyik éjszakai mulatója előtt, akik azon tanakodtak, hogy bemennek a helyiségbe, vagy nem. Amikor igazolásra szólították fel őket, az egyik halálosan elsápadt és remegni kezdett,

a másik villámgyorsan revolvert rántott. A nyomozó detektív azonban fűgőbb volt és még mielőtt eldördülhetett volna a halálos fegyver, egy jól irányzott csapással kiütötte a kezéből a revolvert. A következő pillanatban már összegabalyodva hemperegtek a kövezeten. A gonosztevő kétségbeesetten védekezett és csak nagynehezen sikerült őt az elősiető többi detektívek segítségével megbilincselni és beszállítani.

Kihallgatásuk alkalmával már köznyösek voltak. Nem titkolták el, hogy ők a keresett kisenevi detektívek.

Azt sem titkolták el, hogy ők ölték meg Pasovsky nevű társukat. Azonban semmit sem akartak tudni a fiatal Lozovánról.

Most elszállították őket Kisenevbe az ottani hadbírószámba. Talán a nyomozásnak sikerül kideríteni, hogy a Pasovsky és Lozován hulláin kívül kik usztak még le a csendes Dnyeszteren néma meggyilkolt áldozataiként ennek a két sötét alaknak.

SZERELMESLEVÉL

Szerelmeslevelet írni nem tanácsos, mert a szó elröppen, de az irás megmarad.

Az édes és hepült hangulatban rótt szerelmes sorok később sohasem zsarolásra adnak alkalmat, az édes és lelkes hangulatban tett fogadalmak rendszerint soha nem váltottak be, az esküvések elhangzanak s egy félér mulba maga a levélíró is értelem nélkül bűmül a saját írására: hogyan is lehetett ilyen halálosan komolyan venni valamit, mint ahogyan azt az idejéltmulta levél mutatja. Ha, a szerelme! Mikor annyi a mondauvalója az embernek, hogy már teleirt nyolc oldal után hajlandó újabb nyolc oldal telefirkálni édes és gyöngéd szavakkal; igen, a szerelemtől alig van nagyobb hatalom s egy szép, szerelmes, mégsem túlraio, mégsem tulszen-timentális, némiképp irodalmi, de mégis egyszerű és őszinte hangu szerelmeslevelet írni nem is olyan könnyű dolog. Epp ezért érthető, hogy egy angol újság száz fontot tűzött ki jutalmul annak, aki a legjobb szerelmeslevelet írja s az is érthető, hogy a száz fontra rengetegen pályáztak, legtöb-ben a győzelem biztos reményével. — Győztes természetesen csak egy lehetett s épp ma hozza hírül egy londoni távirat, hogy Elise Annerly kisasszony lett a pályázat nyertese, ő írta a száz font. A zsűri döntése szerint Annerly kisasszony szerelmeslevelét a klasszikus művek közé kell sorolni, olyan szép s e dicsőret után az is érthető, hogy azóta a kisasszony mázsaszám kapja angol gentlemnóktól a szerelmesleveleket, olársztják bókokkal s közülik többen a kezét is megkérték.

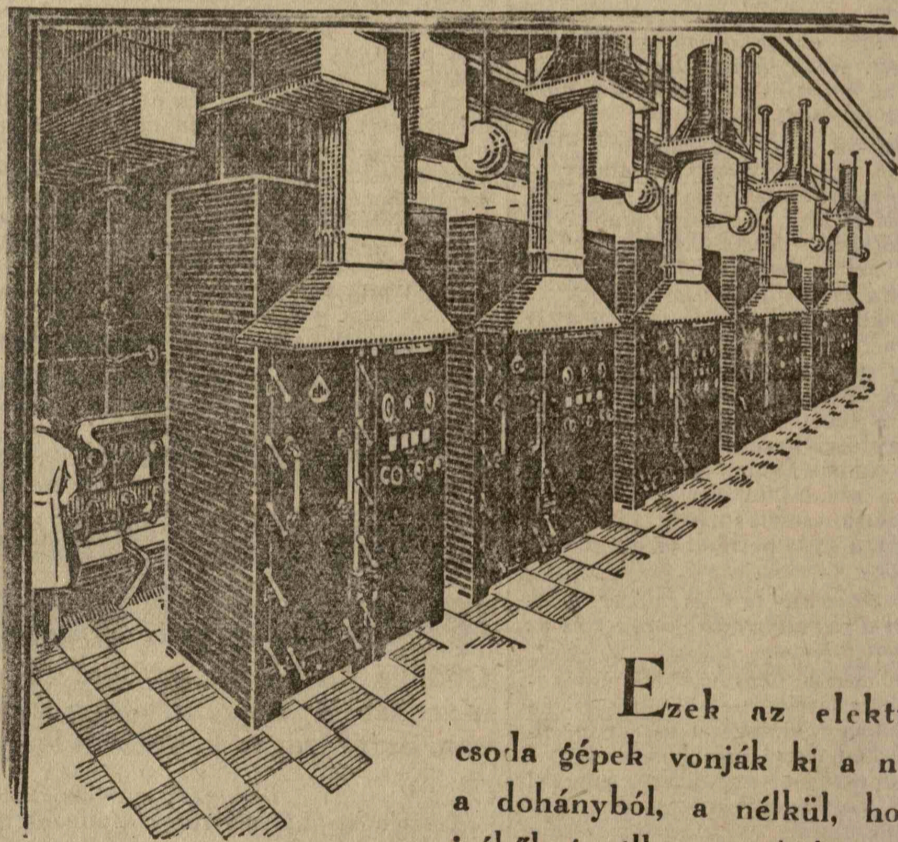
Szerelmeslevelet írni nem tanácsos, különösen pályázatra nem, mert a szerelmeslevelnek mégis csak az a legfőbb zsűrije, akibe íródik, aki kézhez veszi s akinek az a levél boldogságot jelent. Igaz, hogy ez a zsűri elfogult s szépnek találhatja azt a levelet is, amely macskakaparás s hemzseg a helyesírás hibáktól Annerly kisasszony levelét azonban a másik zsűri klasszikus műnek minősítette, viszont az igazi zsűri, a vőlegény, a kihez eredetileg íródott, mélyszélesen megbotránkozott afelett, hogy menyasszonya hitvány száz fontért indiskreciót követelt és a nyilvánosságra hozta a h-zzát írt levelet. A szigorú vőlegény, akibe nagyon szerelmes lehetett Annerly kisasszony, ha ilyen gyönyörű levelet tudott hozzá fogalmazni: a vőlegény azonban nem ismeri tréfát s a díjnyertes levélre bucsulevéllel válaszolt. Fejbaborodott hang-buculáról bűmülte meg a hűltetés.

jegygyűrűt s ezzel alaposan megnyírbálta Annerly kisasszony dicsőségét, amelyről igen lelkesen számoltak be mostanában az angol lapok.

Igaza van-e a fengörésznek, nagy sem, — ki tudja eldönteni. Férfiember nem szereti, ha írtaim szanakat piacon dobolnak el, valószínűleg ez az egész szigorúság magyarázata az lehet, hogy ha Annerly kisasszony olyan kitűnő

levélíró, talán meg tudja még másítani a komor elhatározást. Ir egy még gyönyörűbb levelet, mint a pályanyertes mű, s a bucsulevélre egy bucsuánalkérő levéllel válaszol s így komoly reményünk lehet még a happy-endre.

De azért mégsem tanácsos szerelmeslevelet írni, még — pályázatra sem.

Ezek az elektromos csoda gépek vonják ki a nikotint a dohányból, a nélkül, hogy az ízéből és illatosságából veszítene.

A „FUMOSAN” által nikotinmentesített cigarettákat és szivarokat még azok is szívhatják, akiknek az orvos a dohányzást megtiltotta. A nikotinmentesítés a román állami dohányjövedék ellenőrzése mellett törté. ik.

FUMOSAN

Kapható minden dohánytőzsdében

elzással vannak ellátva az összes nikotinmentesített dohány áruk.

Hírek

VILMOS EXCSÁSZÁR GODOSKODIK — A KEDVES ROKONRÓL. Kedves és megható családi eseményről számol be egy brüsszeli keltezésű tájirati jelentés. Vilmos excsászár, a doorni remete, legmagasabb exreximperiatori fejtörés után elhatározni méltóztatott, hogy a Hohenzollern-dinasztia egyik kedves rokonáról gondoskodjanak.

A kedves rokon neve: Zubkov Sándor. A kedves rokon excsászári viszonylatban áll az exreximperiátorral. Mielőtt kedves rokonná avasztott volna, közönséges szélhámós volt. S abban a pillanatban vált kedves rokonná, amikor a Viktória hercegnő, a doorni remete felesége nővére férjül kegyeskedett venni. A házasság ugyan régen felbomlott, de a kedves rokon viszony — úgy látszik — mégis csak megmaradt és szemmel láthatólag igen erős kötelékké fejlődött.

Zubkov a pikáns eseményekben bővelkedő vádpör után elment Luxemburgba és felcsapott pincérnek. Szervizolta a pikkoló feketéket, zsebreavagta a borralalókat, amelyek elég busások lehetnek, mert elővagy csak nem lehet smucig senki az excsászár sógorával szemben?

És a doorni öregur, szerfölött elképedtetted a kedves rokon kelleri ténykedése fölött. Néhány dühroham után megtalálta a megoldást.

Ennek eredményeképpen megindultak a tárgyalások Doorn és Luxemburg között. Ha sikerrel befejeződnek a diplomáciai tárgyalások, Zubkov, a kedves rokon elvonul Doornba, második számú remetének. Kap kosztot, kvártélyt és ha szépen ül éjjelradékot. Ennyit ér meg a doorni öregur, hogy az excsászár ne szervizozzon piccolo feketéket, esetleg nemzetközi démonokat a jobb pasasoknak.

Szép lesz az élet ott Doornban! Egy kvietált kájer és egy kényszernyugdíjas szélhámós, azaz a kedves rokon körül...

Színház Dicsősémmártonban. Tudósítónk jelenti: A dicsősémmártoni színházi concessziót ez évben Hevesi Miklós sziniszegző kapta meg, aki eddig jólszervezett társulatával Szatmáron játszott. A dicsősémmártoni sziniszegző ma vette kezdetét, amikor a társulat az „Alvinczi huszárak” c. operettet mutatta be. Hevesi sziniszegző a lehető legjobb erőkből van összeállítva s így meg van a remény arra, hogy a tervezett sziniszegző úgy erkölcsileg, mint anyagilag a mai viszonyokhoz mérten jól fog végződni. A bérletgyűjtésből már is megállapítható, hogy a város lakossága, a mai nehéz anyagi viszonyok dacára is, mindent megtesz, hogy a sziniszegző anyagi része minden defektustól mentes legyen.

Karlsbadban meghalt az athéni szovjetszövetség titkára. Karlsbadból jelentik: Ma délelőtt Ligsy, az athéni szovjetszövetség első titkára, aki itt egészségének helyreállítása céljából kurát folytatott, hirtelen meghalt. A követségi titkár halála a fürdőhelyen, ahol sokan ismerték, élénk feltűnést keltett.

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes Ferenc József keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a beltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétszegtelenül tették, hogy a Ferenc József víz számos feloldali hűdésben fekvő betegnél is megtevette a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést okozott. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Astra (Apolló) Mozgó
Brassó

Csütörtök és pénteken

Ördög és szerelem

című hangosfilm fut. A film cselekménye Velencében és Londonban játszódik le. A főszerepben: Corda Mária és Milton Sils.

A következő bemutatóink

„A halálosztág”

a legnagyobb repülőfilm, ami eddig csak létezett.

Mesék az irógyépről Szomaházy regénye.

Abrahám Pál zenéje. Minden eddigi bemutatói filmnél jobb és mulatságosabb.

Március 14 Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca

Jó emésztés — fél egészség. Székrekedés, bélrenyheség esetén Artin dragée normális ürüléshez segít. Kérje orvosától.

Elítélt betörők. A brassói törvényszék II. szekciója ma délelőtt hosszan tárgyalta Buzuian Gábor, Szakács Gábor, Szolga Dániel és Kókosi József ismert betörőknek a bünpéretét. A vádlottak mindenike többször állt már a törvényszék előtt, s Baiulescu dr. elnök ismerősként kérdezte meg mindeniket, hogy miért is került megint a bíróság elé. A tárgyalás érdekességét fokozta, hogy ma tartotta első védbeszédét Schnell dr. asszony, aki Buzuian Gábor vádlottat védte. A bíróság Buzuian Gábor 4 és Kókosi Józsefet 5 hónapi fogságra ítélte. Az ítéletben úgy az ügyész, mint a vádlottak megnyugodtak.

Huszmillió lejt irányzott elő közmunkákra Marosvásárhely. Tudósítónk jelenti: A városi tanács ma tárgyalta le az új költségvetést, amely a hatvan millió lejes költségvetésből husz millió lejt irányoz elő közmunkákra. A Bernády-frakció, amely a költségvetéssel nem ért egyet, nem jelent meg a gyűlésen és az ellenzék részéről csak Soós József, a dolgozók megbízottja szólt a tárgyhöz, hangoztatva, hogy sok fölösleges tétel is szerepel a költségvetésben.

Dicsősémmárton lakossága a magas ház- és boltbérlet ellen. Tudósítónk jelenti: Dicsősémmárton lakossága a tulmagas ház és boltbérlet ellen tegnap este értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy akcióit indít az indokolatlanul magas ház- és boltbérlet ellen és követelni fogja úgy a ház-, mint a boltbérlet 30 százalékos redukálását.

Apponyi 50 éve képviselője Jászberénynek. Budapestről jelentik: Április elején lesz ötven éve, hogy Apponyi Albert grófit első alkalommal Jászberény követének választották s azóta negyzakítás nélkül, ő képviselte a várost. A nevezetes évforduló alkalmából a Jászberényi záradokmenetben mennek fel Budapestre Apponyi ünneplésére, a mi egybeesik nyolcvanötödik születésnapjával.

Egyik háziasszony mondja a másiknak: „Vas” a gyűjtőneve mindazoknak a cikkeknek, amelyek a háztartásban nélkülözhetetlenek. Cipőkrémek, dobozok és tubusok, amelyek fényt adnak és kimélik a cipőt. Szilárd és folyékony máz minden fa- és bőrfajta részére. Kályhafesték, borszir, munka- és turistacipőknek. „Vas” mindig tökéletes.

Szivenlőtte magát egy amerikai operacékes. Newyorkból jelentik: Megrendítő családi dráma áldozata lett Gustafson hírneves amerikai basszista operacékes. Gustafson már régebbi idő óta rossz viszonyban élt feleségével, akivel tegnap ismét összeveszett. A diszharmonikus házasságot annyira megviselte az énekművész idegeit, hogy tegnap már nem tudta elviselni az újabb összezördülést, revolvért rántott és felesége személtárára szivenlőtte magát. A szerencsétlen ember azonnal meghalt.

A brassói Astra-konzervatórium V. matinéja e hó 15-én d. e. fél 12 órakor a Honterus gimnázium aulájában lesz. Műsor: 1. Mozart Sonate No. 15. B-dur. Emil Weinberger hegedű. W. Schlandt zongora. 2. Grieg Steich Quartett op. 27 in G-moll. Bobescu, Weinberger, Biemel, Moldrik. Belépti díj nincs.

Szervezkednek a sörraktárosok. Kaptuk a következő közleményt: A Sörgyárosok Egyesületének legutóbbi határozata, amely a régen várt sörszállítást oly alakban oldotta meg, hogy a jelentős árdifferenciát csaknem teljes egészében a sörraktárosokra hárította, elodázhatalanná tette annak szükségét, hogy egyesüljenek a sörraktárosok. E célból Kolozsváron a kereskedelmi és iparkamara kistermében folyó hó 17-én, délelőtt tíz órakor gyűlése jövünk össze. Exisztenciális létérdekeinkről lévén szó, minden raktáros megjelenésére számítunk. Előkészítő bizottság. Postafiók 75. Kolozsvár.

UJITSA MEG lejárát előfizetését idejében, hogy megszakítás nélkül mindennap kiülhessük továbbra is címére a lapot (Kisérje figyelemmel a címkén feltüntetett lejárátot).

Autóbalesetnek esett áldozatul Murnau, a világhírű filmrendező. Newyorkból jelentik: Santa Barbarából érkezett jelentés szerint Murnaut, a világhírű hollywoodi német filmrendezőt halálos autókatasztrófa érte. Murnau autójával egy töltésen haladt és ki akart kerülni egy teherautót, kocsija azonban megcsuszott a meredek szélén és lebukfencezett a mélységbe. Murnau még a szerencétlenség színhelyén meghalt.

Letelepédési engedéllyel nem bíró galíciai zsidókat kiutasítják Magyarországról. Budapestről jelentik: Az idegenellenőrző hivatalhoz hivatalos és magánjelentés érkezett arról, hogy Magyarországra északi megyéiben sok, Galiciából bevándorolt zsidócsalád letelepedési engedéllyel nélkülöz foglalkozást. A rendőrség elhatározta a kérdéses családok körülményeinek felülvizsgálását. Azokat, akik tartózkodási engedéllyel nem bírnak, ki fogják utasítani Magyarországról területéről.

Hogyan éljen a szívbeteg ember? Ilyen cím alatt dr. Bodon Károly egyetemi magántanár tőljából hézagpótló munka jelent meg Budapestben. A kitűnő könyv, a nagyközönség számára íródott és elmondja mindazt, amit minden szívbeteg, érrelmeszesedésben szenvedő embernek tudnia kell. Nem az orvosi kezelés kiküszöbölését szolgálja ez a könyv, hanem gyakorlati útmutatással szolgál: lakus betegnek arra, hogy milyen életmódot folytasson, hogy segítse el a gyógyulását és — mikor menjen orvoshoz — A rendkívül praktikus mű ára 88 lejért kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. (Vidékre 10 lej portó.)

A temesvári feketeszesz-ügy szereplőinek vagyonára elrendelték a bünyügyi zárlatot

Temesvár, március 12.

A temesvári feketeszesz-botrány ügyében megindított bünyvadi vizsgálat folyamán rendkívül érdekes fordulat történt. Tekintettel ugyanis arra, hogy a bünygyben érdekelt fejére kirovando büntetés és pénzbírság rendkívül súlyos lehet, a pénzügyigazgatóság azzal a kéréssel fordult a temesvári ügyészséghez, hogy az ügy szereplőinek magánvagyonára is rendelje el a bünygyi zárlatot.

A temesvári ügyészség helyet adott a kérésnek s úgy döntött, hogy nemcsak a feketeszesz-affér vizsgálati fogságban levő gyánusítottjainak, hanem a vizsgálóbíró által szabadlábra helyezett szereplőinek magánvagyonára is elrendeli a bünygyi zárlatot.

Az ügyészség határozata Temesváron annál nagyobb feltűnést keltett, mert a vizsgálóbíró kihallgatások után általános volt az a meggyőződés, hogy a vizsgálóban érdekeltet a főtárgyalásig már semmiféle konzekvencia sem fenyegeti.

Brassó város tanácsa tegnap délután 4 órakor tartotta meg e havi rendes gyűlését a régi tanácsház termében. A gyűlésen Culeanu polgármester elnököl. A tanács magyar tagjai közül jelen voltak: Dánér Lajos, Debreczy Béla dr., Heltmann Antal, Nagy Béla, Szabó Béni, Szegő Árpád, Szele Béla dr. és Zakariás Erzsébet. A napirend első öt pontját Szele Béla dr. előadó referálta. Az állandó választmány általa előterjesztett javaslatának egyhangy elfogadásával a tanács elhatározta, hogy a Vesteá Joan által Predealon, Maugsch O. és Geizer Emil által a Felső-Tömösön kért telekcsereket perpektuálja, az Elena főhercegnő tudóbeteg gondozó egyesületnek átenged a Babarunkán 2 holdnyi területet és 60.000 lejért eladja az ott romokban heverő régi csendőrlaktanyát, végül pedig megszavazott 15.000 lej póthitelt a brassói tudóbeteg gondozó rendkívüli tüzfajszükségletének fedezésére. Bredicianu Tiberiu dr. előterjesztése alapján a tanács elfogadta az 1931-ik évi költségvetésben eszközölt módosításokat, fenntartva a városi tisztviselők és nyugdíjasok tüzfajjutalékát A városi kisajátítási bizottság Voicu Cornei dr. által a telekcsere vonatkozásig előterjesztett javaslatát a tanács megárvá tette, végül pedig hozzájárult ahhoz, hogy a város vagyonából 625.900 lej értékű osztrák-magyar hadikötvény töröltessék a bekövetkezett elértéktelenedés okából. A napirend letárgyalása után interpellációk következtek. Copony Traugott és Caliman dr. a városi mozgósítház építkezési munkálatait sürgették meg, Lang igazgató a városi tisztviselők hárálékos illetményeinek kifizetését sürgalmazta, Heltmann Antal a villanvarak leszállítása kérdését tette szóvá, Muntean Cost. pedig a közmunkák mielőbbi megkezdését kérte. A polgármester az elhangzott interpellációkra megnyugtató válaszokat adott, amelyeket az interpellálók tudomásul vettek.

A brassói korcsolyázóegylet közli, hogy Opran főkönyvelő ur, szombaton, f. hó 14-én, este 8 órai kezdettel az egyleti épület első emeleti helyiségében bemutatja a bajnoksági verseny alkalmával, a bécsi és belföldi művészekről felvett filmfelvételeit. Beléptidij nincs.

Schneider Józsa grafológusnő külföldi tanulmányjáról visszatért és lakásán, Brassó, Sütő-utca 4 szám alatt újabb vállalat megbízásokat 100 lejért. Válaszbélyeg melléklendő.

József Ferenc főherceg szindarabot irt. Budapestről jelentik: Művészi és magánkörök szenzációja, hogy József Ferenc főherceg Columbus címen egész estét betöltő szindarabot irt. — Érdekes, hogy a meggyilkolt Ferenc Ferdinánd másik fia is irt már szindarabot és azt sikerrel játszották német színpadokon.

Elvesztett szerdán este 7 óra után Brassóban a Kórház-utcától, igazságügyi palota, Kut-utca utvonalon egy csomag, különféle épületvasalásokkal. Jutalom elevelében leadandó a brassói kiadóbán.

Hölgyek figyelmébe! Hellwig, francia rendszerű Főző tanfolyama új programmal megkezdődik. Bővebbet Farkas et Co. és Volkmer et Comp. üzletekben, Kapu-utca 11—12 és 6—7 alatt.

Március 14-én ülik meg Briand 25 éves miniszteri jubileumát. Párisból jelentik: Március 14-én Páris és egész Franciaország fényes ünnepek keretei között üli meg 25 éves jubileumát annak, hogy Briand miniszteri tárcát kapott s egy negyedszázadon keresztül, hol mint szakminiszter, hol pedig, mint miniszterelnök vezette az államügyeket.

Hálás köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretettel férjem és apám Sáska Dénes temetésén megjelentek, vagy részvétüknek bármily más módon kifejezték edtak. özv. Sáska Dénesné és fia László.

Nemzetközi sütőkongresszus lesz Budapestben. Ez év május havában ünnepli a Magyar Sütők Országos Szövetsége fennállásának 25 éves jubileumát, a mely alkalomra nemzetközi sütőipari kongresszusra hívta egybe a világ összes sütőmester-szervezeit. Az előkészítő bizottság, amely Steiner Gyula országos elnök vezetése alatt hatalmas munkát fejt ki, a kongresszus tartama alatt május hó 28—29-én a fővárosi Vigadó összes termében országos kenyér- és sütemény bemutató-kiállítást rendez, hogy a résztvevő 30 nemzet sütőiparosai megismerjék a magyar sütők szaktudását. Eddig amerikai, angol, svájci, olasz, francia, német, osztrák, dán, svéd, norvég, lett, eszt, cseh, román és jugoszláv sütők jelentették be, hogy résztvesznek ezen az első világ-sütőkongresszuson. A Magyar Sütők Országos Szövetsége annak közlésére kért fel bennünket, hogy a magyar királyi külügyminisztérium a külföldi résztvevők részére 50 százalékos vizumkedvezményt, a kereskedelmi minisztérium pedig 50 százalékos vasuti kedvezményt engedélyez, azzal a könnyítéssel, hogy a vizumdíjak utólag Budapestben fizethetők. Jelentkezések legkésőbb április 15-ig a Magyar Sütők Országos Szövetségének központi irodájában. A külföldi sütőiparosok látogatása május hó 27—31-ig fog tartani, a melyre egységes részvételi jegyeket adnak ki, 150 pengős árban, amelyben bentfoglaltatik négy napi szállás, kitűnő szállodákban, elsőrangú ellátás, napi háromszori étkezéssel, autókirándulások, hajókirándulás, gyorsvonati kirándulás Debrecenbe és a hortobágyi pusztára. Bentfoglaltatnak ezenkívül az összes diszhancteken való részvételek, a sütőipari kiállítás megtekintése, az összes adók, borralalók. A részvételi összeg fele jelntkezéskor, a többi május hó 5-ig fizetendő. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt a Magyar Sütők Országos Szövetsége, Budapest, VII. Baross tér 15.

Csödbement egy aradi fehérműgyár. Aradi tudósítónk jelenti: Aradi Grazia fehérműgyár néhány hónappal ezelőtt fizetési nehézségekkel küzdött, a vállalat vezetői azonban akkor kiegészíték hitelezőivel. Az egyezség feltételeit azonban nem tartották be, úgy, hogy a Német, Szenes és Vass cég csödtöt kért a gyár ellen. Az aradi törvényszék a csödkérésnek ma délelőtt helyet adott és a Grazia fehérműgyár ügyeinek likvidálására Böns Károly dr. ügyvédet nevezte ki csödtömeggondnoknak.

Bérredukciókat akar a marosvásárhelyi cukorgyár. Marosvásárhelyről jelentik: A legnagyobb megdöbbenést váltott ki a marosvásárhelyi cukorgyári munkásokból az igazgatóság az a közlése, hogy a munkások fizetését 14—16 százalékkal redukálni fogja. A munkásság megbízottai gondolkozási időt kértek az igazgatóságtól arra, hogy ezt az indokolatlan redukálást elfogadják-e.

Többévi budapesti és müncheni

működés után Brassóban, Arvaház-u. 7 sz. alatt uri-szabóságot nyitottam Minden e szakmába vágó munkát, garantáltan szolid kivételben, mérsékelt áron vállaltok. Minden testalkatra (festi hibák esetén is) kitógástalanul álló ruhát stb. készítek. — A n. é. közönség szíves pártfogását kérem.

GOMBOS, uri-szabó
Brassó Arvaház-u. 7

REGÉNY * IRTA MIKES IMRE *

(Minaen. og enn. ar. du.)

A megalázottságtól ég az arca. Fojtó keserűség ül a szívében. Mintha az uccáról szedte volna fel, úgy viselkedik. Pedig 13 évig volt az apja bíró Nagykompon. Ő maga esküdt, iskolaszéki tag. Férfinak sem utolsó.

Pedig nyilván szívelheti, sőt szereti is. De nem tart tőle, mert anyámasszony katonája volt mellette. Hát most látni fogja, hogy ez nem mehet így tovább.

Kirohan az istállóba, lekupja a szög-ről a hámsztrángot és beviszi Szendi Marinhoz.

— Na, misz-e Debrecenbe?

— Montam mán.

— Akkor nizzed meg ezt az istrángot. Erre kötöm föl magamat.

— Köti kend a luvat a rud mellé s kimegy a szőlőbe. Négy napos eső volt s permetezés nélkül állanak a tőkék. Beveszi még magát a perenoszpóra...

— Bevette mán magát az én életembe. Misz vagy maracc?

— Megyek.

— Akkor én is megyek.

Kilép az ajtón és lefelé lépked a tornác lépcsőjén. Minden lépése másodpercig tart. Várja, hogy hívja vissza az asszony. De annak eszéágában sincs ilyesmi. Odabent tesz-vesz, a nyitott ajtón keresztül jól hallja férje lépéseit. Valami furcsát érez, van az embernek ösztöne, ami megsugja, mikor cseppent tulokat a szinigtelt pohárba. De ez az ösztön gyöngye valami ahoz, aminek neve dac, közömbösség, érzéketlenség, hitetlenség. Mégis furja valami belül s amikor hallja, hogy az ember az udvaron lépked, még utánakiált:

— Csak bolondujjon kend...

Na lám!

Utánakiáltott. Csak bolondujjon kend...

Az bolondul, aki nem érzi ebben a hangban az aggodalmat, a féltést, az alkudozást. Így kellett volna tenni már az első percben. Rövid kantárra fogni a menyecskét. Nem rugott volna ki a hámból.

De most megtanítja. Megtöri. Jöjjön utána. Hajoljon rá. Kérje. S majd akkor ő rendelkezni fog. Ostorral veri ki, aki ezután erre kontorog. Belecsap az ispán arcába s ha jön az Ivánka képviselő, megmondja, méltóságos képviselő ur, ne vegye rossz niven, de nincs módunkban most szállást annyi, mán megbeszéltem az apósommal, hogy nyissa meg a vendégszobát. S nincs többé debreceni utazás, hanem van közös munka, tisztességes élet. A vagyonjogi helyzetet is rendezi. Szerződött bér, osztott konc. Ostoba volt, hogy ennyire kiadott a kezéből minden tromfot.

Azért van oly nagyra az asszony.

Tehát azt kiáltotta, csak bolondujjon kend.

Alkuszik. Ha alku, legyen alku.

Visszamegy a tornácig, fellép az első lépcsőre, könyökkel a féltérdére támaszkodik s úgy szól be a szobába:

— Misz, vagy maracc?

— Montam mán...

Dacos nő. De majd megtörik. S ha nem, akkor megmutatja. Ugyis százszor készült már rá. De kijön.

Lassan lépdél át az udvaron. Soha nagyobb nyárt, mint ez, zöld minden, napfényes az egész falu, az ákác bódító illatai parfümöznek a levegőt. Milyen jó

lenne nyugodtan kint dolgozni a földesken, délben az asszony hozná ki neki az ebédet. Nem kell ez az ostoba élet, ami most öli őket, ez az urakhoz való dörszölődés, ez a selyemkendős, selyemharisnyás, lakkcipős hetvenkedés. Elkapta a falut a flanc szelleme, mindenki a bábát utánozza, mindenki tőle vár tanácsot, utasítást, felbomlott itt minden, ami egészséges, egyszerű, munkás erkölcs.

Ugy tetszett neki, hogy egy év telt el, amíg az istálló ajtajához ért. Elfacsarta az orrát a trágyaillat, szeretett volna végigsétálni az ákácok és az eperfák alatt, e homályos, piszkos homárból kimenni a nagyszerű mezőre és ősi kedvvel turni az ugart.

Az ajtóban megállt, visszafordult. Látta, nyitva áll minden, mintha a konyhaajtóba elshuhant volna az asszony figurája. Visszaszól neki mégegyszer, hogy figyelmeztesse, nem babra megy a játék. Visszaszól, de meg nem fordul, mert akkor senki lesz, szemébe nevet, arcul köpheti, megutálhatja.

— Mari!

Meg kellett hallania az asszonynak, lássuk, mit felel.

Teljes percig áll sápadtan, összeszorult szívével, magamagával viaskodva az ajtóban. Karjáról csüng az istráng, csomók vannak rajta, akár a hajókötélen.

Nem felel senki.

Pedig ő meg nem fordul. Mi lenne, ha visszamenne? Szinte már látja, amint az asszony hátat fordít neki s odaszól a gyerekeknek:

— Nizzed-e! Apád fölkötötte magát...

Meg nem fordul, egye fene, történiék akármi is. Ha nem jön ki, kőből van a szíve, egyebet sem akar, minthogy ő eleméssze magát. De nem hiszi, hogy olyan érzéketlen maradjon. Majd rohan ki esztévesztve, ha hallja... hogy nem hall semmit. Am ne legyen az ő vétke. Megpróbálja mégegyszer.

— Mari!

Valami zaj tetszik a szobából. Mintha csapnának, avagy ütneek valamit. Csak nem az ajtót csukja rá a felesége? Kitélik tőle. De hangját akkor is hallotta. Mert ez nem volt közönséges hang, hanem magas és reszketős, mint a rektoré, amikor a kulturregylet előadására készítette elő a műkedvelőket. Magas volt ez a hang, hogy átfurja a levegőt, reszketős, mert benne reszketett az ő életének a fájdalom, az ő szeretetének a hívása, reménykedése, reménytelensége.

Hogyne hallotta volna, mikor még a szomszédból is kijött Bácsi Gergelyné, átnézett hozzája a tornácra, sőt meg is kérdezte:

— Mit kijabál, Sanyi? Valami baj van?...

— Semmi. Csak Marit hívom...

Tyukok kodácsolnak az udvaron, a kokas néha duhaj kedvvel elkukorékolja magát. Dongók zümmögnek a levegőben, az istálló falán máskálnak a böglők. A kutya hasal a tornác előtt, kilógatja nyelvét, gőzölög a nyála a nap sugaraiában. Az ablakon kánikulai mozdatlanlanságban csüngenek a firhangok, vajjon nem a csipke mögül figyel-e ki a felesége? Ákácillat keveredik a trágya szagával, bent horkantanak a lovak, lsten ellen való vétek a drága jószágokat ott állatni a jászol mellett ebben a gyönyörűségező időben. Csupa lomb és

szin a falu, csupa illat, zümmögés, dongás, susogás.

— Mari!

Senki se felel.

Belép az istállóba, ránéz a lovaira, és fáj a szíve, mert ha így megy tovább, majd még ezeket is elveszi a nagyszerűségben az érdek. Azzal az istrángot átalveti a gerendán, alul hurkot fon és fellép az állásfalára. Ezután a hurkot ráteszi a nyakára. Dacos, kábult, öntudatlan, keserűséggel cselekszik, maga sem tudja, mit akar, komédiázni-e vagy leszámolni, fenyegetődni-e vagy végrehajtani?

Vagy kijön, vagy nem jön ki. Valaminek mindenesre történiie kell.

Ahogy telik tőle, teleszítja a mellét, tágra nyitja a száját és tele tudóvel, vontatottan elkiáltja:

— Ma...a...ri!

Olyan ez az ordítás a négy istállófal között, mintha ágyut sütöttek volna el. A hang ide-oda verődik a falak között. A lovak riadtan vágódnak jobbra-balra, a szürke ki akar törni, majd eltépi a kötőféket s ijedt curukkolásában úgy neki-megy farával az állásfalnak, hogy az reccogva török ketté.

Az ember e pillanatban tehetetlenül beledüli a levegőbe, nekiütődik a falnak, majd vissza a szerszámoszlopnak. A lovak megvadultan topognak ide-oda, az elhanyagolt hidlásban loccsan a poscstájuk.

Az asszony odabent hallja az ordítást. Kínózza belül a rossz érzés, az ördög vi-gye el a rusnya férgit, milyen játékra képes. Menne is, maradna is, de inkább marad. Ugyem afféle férfi ez, akitől bármit is komolyan kéne venni. Nem először fenyegetődik. Mi a csudának kiabál? Most azt szeretné, ha ő menne ki, megrémülne, kérlelné, karonfogná, visszacipelné. Usse meg a mennykő!

Mégis marcangolja belül valami bizonytalanság, cseng füleiben a férfi hangja, ahogyan elnyujtottan kiáltotta: Ma...a...ri! Mért nem szól már mégegyszer.

A fiu, az egyetlen, ott ül az asztal mellett, csillogó szemekkel les, ő is hallja a kiáltásokat, figyeli, mit tesz az anyja.

— Mit páváskoce itt? Hordd el magad kifelé! Áncváj...

De a gyerek meg se mozdul. Vele nem szoktak így beszélni. Így rákiáltani, így kiharancsolni valahonnan. Ül egyhelyben és nézi az anyját.

— Nem ércc a szóbul? Hordd el magad! Mán itt se légy...

Az egyetlenke arca megmerevedik. Mi ez? Komoly kidobás. Csak azért se.

Szendi Mari izgalma kitör a gyerek ellen. Nézd, a kölyök, még jóformán kilóg a cumplija s zembeszáll vele. Önféjü, akár az apja.

— Takaroc-e vagy sem?

A gyerek lehajtja a fejét, megcöveke-li magát a széken. Ez a hang, ez a parancsolási mód, ez a ridegség ellene van mindennek, amit eddig tapasztalt. A legváratlanabb jogtalanság, a legkiáltóbb igazságtalanság erejével hat rá az anyja kiabálása.

— Hát nem takaroc? Az apád lstenit...

Odalép a székhöz, lerántja az egyetlenkét, térdeire kapja és amit azelőtt sohse tett, azt most megcselekszi: hatalmasakat huz rája. A kis ember, akire oly irgalmatlanul, oly hihetetlenül szakadt rá a szülői fegyelmezés, fel sem bírja fogni, mi történik. Toporzékol az anyja karjai között, rug, tép, üt, visít, harap, belekamrol a fenyítő kezébe, ellenáll, harcra kél.

Egy ismeretlen ellenség támadt reá hirtelen, a szigor, ami annál indokolatlanabb volt, mert azt sem tudta, hogy efféle is létezik. Nyolc évi simogatás és agyonbecézés után egyszerre csak reá-csap az ököl, durván és kiméletlenül.

(28-ik közlemény)

Vergődik, mint a hal is vicánkol, ha vízből a szárazra rántják. Kis szemé vérben-könnyben uszik, agya kábul, égető düh ingerli a kezek ellen, melyek nagy ravaszággal eddig nem tettek mást, csak simogatták.

Áruló ezek az anyai tenyerek, ezek az ujjak, melyek eddig mást sem tettek, mint kaparásztak hajában.

Összeszedi erejét, fejét berántja vállai közé és éles fogaival teljes erőből belekap a szorító balkarba.

— Te veszett kutya, te!

Elereszti a gyereket, karjából kicsurran a vér. A fogak helye élesen kirajzolódik a bőrön.

— Te dühöd eb, te fattyu...

Nyakánál fogva megragadja a fiát és cipeli kifelé a szobából.

— Menny az apádhoz, az istállóba... Oda való vagy! Estig benn kuporoc, maj' megtanusz te az anyáddal feleselni...

Áthurcolja a rugkapálódzó gyermeket az udvaron. Az egyetlenke sivitása át-vág a falu csendjén, úgy ordít a legifjabbik Kovács, mintha elevenen nyuznák a bőrét. Bácsi Gergelyné ismét ki-néz a tornácra.

— Mi van ma nálatuk, Mari?

— Eszt a becstelent tanitom rendre. Megharapta a karomat...

Az istálló ajtaja tárva nyitva. Az asszony előrelöki a fiut, aki szédülten a sí-rástól, kiabálástól, izgalomtól előrezuhan és beleszik az alomba. Azután maga is belép az ajtón.

De a lába gyökeret ver a küszöbön. Szemei előtt összefolyik minden, csak azt látja, hogy egy óriási inga ide-oda himbálódik az istálló közepén. A két-tétörött állásfa egyik fele a levegőbe merevedik, szur előre, mintha dárda szegeződne a mellének.

— Jézus Mária!

Bácsiné átkiált a szomszédból:

— Mit kiabálsz? Mi törtint?

— Szentsíges Atyauristen!... Segitsig!... Segitsig!...

Az udvar pillanat alatt megelevenedik. A pincéből előkerül a zsellér, a szomszédból Bácsiné, Faragóné, Vassné és még huszan is.

— Vágják le!... A Sanyi felkötötte magát!... En édes Krisztusom!...

Uj előfizetők

az eddig megjelent folytatásokat díjtalanul kapják. Fizessen elő a B. L.-ra, hogy mindennap rendszeresen olvashassa a legjobb romániai magyar lapot.

Thomas Mann

a Nobeldíjas német író két leghatalmasabb műve, olcsó propaganda kiadásban (Csorobitaatlan, teljes szövegek.)

A varázshegy

4 kötet 210 lef.

A Buddenbrook ház

3 kötet 130 lef.

Postai megrendeléseket portómentesen elintézzünk.

Brassói Lapok Könyvosztálya

SZEKELY & RÉTI

Butoraink
Araink **Fizetési**
feltételeink

SZENZÁCIÓSÁK

ERDELYRESZ, BUTORGYAR RT.
Marosvásárhely - Nagyszeben
BRASSÓ

A prágai és párisi egyetemeken nem látják szívesen a romániai egyetemekről kizárt diákokat

Bukarest március 12. Az időnként meg-megújuló diákszavargásoknak Mihalache belügyminiszter ezekben megpróbált erős kézzel gátat szabni. Intézkedéseinek és a Costachescu miniszterrel való tárgyalásainak egyik következménye volt, hogy a romániai főiskolákról nagyszámban, a zabargásokban résztvevő diákokat zártak ki.

Ezeknek a diákoknak legnagyobb része Csehszlovákiában és pedig főleg Prágában iparkodik elhelyezkedni az ottani egyetemen. A prágai hatóságok némi aggodalommal nézték a romániai diákok nagyarányú beözönlését, miután tudták, hogy ezeknek legnagyobb része utcai tüntetések és verekedések miatt került kizárássra a romániai főiskolákból.

Eppen ezért a csehszlovákiai hatóságok most kérdést intéztek a bukaresti követségükhöz, amelyben kérték, hogy állapítsa meg azokat az okokat, amelyek miatt az oda beözönlő diákokat

kizárták a főiskolákból. A követség kérdésével tegnap foglalkozott a közoktatásügyi minisztérium és ennek következményeképpen Costachescu közoktatásügyi miniszter részletesen ismertette a követséggel a demonstráló diákok kizárássának okait és egyben annak a meggyőződésének is kifejezést adott, hogy ezeket a diákokat cselekedeteikért és felforgató eszméikért a csehszlovákiai főiskolák sem fogják befogadni falaik közé.

Egyébként a párisi egyetem is élénken foglalkoztatja a kizárt diákok kérdése. A francia egyetemi hatóságok ugyan is szintén azt a megállapítást tették, hogy az utolsó időben igen erősen növekedett a román diákok száma a francia egyetemeken és miután ezeknek túlsúlyától kezdnek már tartani, a francia egyetemi hatóságok komolyan foglalkoznak azazal a tervvel, hogy a romániai származású diákok számát meghatározott kvótarányában fogják megállapítani.

Jonescu tábornok messze van Madéfalvától

Egyre kegyetlenebb hajsza folyik a kisebbségi vasutasok ellen

Kiáltás és sóhaj a vasut diklátora felé

Plojest, március 12. Ezt már nem Vidrighin, hanem a tábornok tette. A román vasutak tábornokvezérigazgatója, aki elődjétől mindent átvett, amit jónak talált.

Jónak találta pedig a román nemzeti szempontok olyan arányú érvényesítését, amilyenre még a vasutnál sem volt eddig példa. Jónak találta a kisebbségi vasutasok részbeni elbocsátását, részbeni áthelyezését, szétszórását. Jónak találta a családapák elszakítását családjaiktól, jónak találta a nehezen felépített kisexistenciák tönkretételét, jónak találta a nyomor növelését. Jónak találta a magyar vasutasok száműzését. Mindent jónak talált, ha a kezébe került nagy hatalommal kisebbségi embereket sújthatott a földig.

Február 10-ével

a madéfalvi állomásról összesen 45 vasutast helyezt át a legmagasabb vezérigazgatói rendelkezés Plojestbe.

Az áthelyezés szolgálati érdekből történt, tehát nem igen kérdeztek meg senkitől, hogy szívesen megy, vagy nem. — Ha megkérdezték volna őket, valamilyen azt mondják, hogy uram, magas vezérigazgató ur, mi nagyon ragaszkodunk az államhoz. Valamilyen megélhetést mégiscsak nyújt, aztán az állásunk nyugdíjjal jár, bár az utóbbi évek alatt zámptalan esetben azt tapasztaltuk, hogy a kisebbségi vasutasoknál az a bizonyos törvényesen biztosított nyugdíj sem olyan biztos. Mégis, mindent el akarunk kerülni, nehogy magunk szolgálatunkat ürügyet egyre halványodó nyugdíjreményünk elvételéhez. Tartozunk ezzel a családnak. Ezért, csakis ezért engedelmességek az áthelyezési parancsok, mert egyébként, vezérigazgató ur, az áthelyezés egyet jelent a száműzéssel, családi

életünk tönkretételével, munkánk eddigi eredményének teljes megsemmisülésével. Itt még, régi otthonunkban, ahol a job időkben házacskákat kapartunk összeháztartást alapítottunk, valahogyan éhettünk a mostani áldozati-taxás neh időkben is. De mi lesz velünk, ha itt most hagyunk a családot, az asszonyt és a gyermekeket s valahol messze a h gátban külön kell élnünk? Miből tartjuk el az asszonyt, a családot, amikor kevéske fizetésünk alig elég arra, hogy a megszervezésben idegenben önmagunkat el tudjuk tartani? Engedelmeskedünk az áthelyezési parancsoknak, ha már muszáj, ha egyedül csak azért az egyre halványuló nyugdíj reménységért...

Jonescu tábornok messze van Madéfalvától s különben is tábornok ő, aki csak parancsolni tud, de a panaszok meghallására süket a füle. De egyébként is talán éppen ezt akarta!

Azt akarta, hogy csak pusztuljanak azok a magyar vasutasok, mert mégis csak hallatlan anomália az, hogy a vasuton még magyar szót is lehet hallani! Jobb lett volna ugyan, ha nem engedelmességek az áthelyezési parancsoknak, mert akkor rövid úton ki lehetett volna akolbolítani őket, de egyelőre így is jó.

Hiszen vannak még eszközök a vasuti vezérigazgatóság kezében, amelyekkel lassan célt lehet érni.

Hát vannak, hogyan volnának! A negyvenöt madéfalvi vasutas elfoglalta a helyét Plojestben.

Február 10-én utazott oda, ahogyan a parancs s öltött. Azért, csak azért, a halványodó nyugdíjreménységért.

És most, március 12-én, a következő levelet kapjuk a 45 Plojestbe száműzött vasutastól:

Káprázik a szemünk az éhségtől

„Segítségért, orvosi segítségért esedezünk keserves sorsunkban. Gyerekeket hagyunk otthon Madéfalván. — Éheznek szegény gyermekeink, mert nem tudunk hazu küldeni egyetlen bennünket sem. Hiszen mi is éhezünk. Fizetésünket, ami februárra lett volna esedékes, még mindig nem kaptuk ki. Ha kikapjuk, minden gárist hazaküldünk. Velünk pedig legyen az ami lesz. Elmentünk a főnök urhoz s könyörögünk. Azt mondotta, hogy még egy-két nap várjunk. Vártunk 26-ig s aztán újra elsejéig. Akkor azt mondotta a főnök, hogy még egy-két nap. Plojesti lakásainkból ki akarunk dobn, otthon pedig nyomorog a család. Nem lehet ezt elviselni. A konstancai hosszú, 518 kilométeres úton káprázik a szemünk az éhségtől s összeszűrad a színpunk a tehetetlen keserűségtől. Hazamennénk már, de nincs mivel... Pártfogásért esedezünk, hogy gondoskodják már ródlunk a felsőség, vagy helyezzen vissza Madéfalvára (Petru Rareș)...”
Tehát pártfogásért esedeznek... Bizony, összeszűrad a mi szívünk is a

tehetetlen keserűségtől. Hiszen minden pártfogásunk az övék. A torkunk kiszűrad, úgy kiáltjuk Jonescu felé:

— Embertelenségre nem lehet egyetlen állami üzemet se tartósan felépíteni.

Aztán suttogunk is, rabesziólen:

— Butaság ez, ami itt történik, vezérigazgató ur. Hiszen az államrezon az volna, hogy minél jobban megszerettség a kisebbségekkel ezt az országot. Mi nem ártatjuk magunkat s vagy m jól tudjuk, hogy a szíveket a gyomron keresztül lehet megfogni. A kisebbségek ragaszkodására még szükség lehet. Miért kínozzák, vadítják, idegenítik tehát el őket olyan eszközökkel, amelyek őket egész életükre, még utódaikban is, elköszerítik, az eseményeket kivülről szemléltető emberséges idegent pedig jogosan felháborítják? — Nem okos dolog ez, vezérigazgató ur, tessék elhinni.

Mindezt elkiáltjuk és elsuttogjuk. De vajjon, eljut a hang Jonescu tábornok süket füléhez? És ha a fület megüti is, vajjon kigyújtja-e a fejében az okos megértés és a belátás világosságát?

MEGDÖNTJÜK

azt a babonás tévhitet, hogy

tizenharmadika és péntek

szerecsétlen nap.

Pénteken, március

13-án

szerecsés vásárlást csinálhat, mert ezen a napon még érvényben vannak alábbi rendkívüli áraink:

900 lej

férfi öltöny

kiváló minőség, divatszineben

980 lej

női kabát

elsőrendű elkészítés, divatszinek

300 lej

fiú öltöny

iskolaruha, tiszta gyapju, 3-10 évesig

FIBRA Brassó, Kapu-utca 50

Két egymásbanyiló szál odai szoba segítségével csapiak be egy prágai nagybankot

Prága, március 12.

Egy ismeretlen nemzetközi szélhámos bravuros trükkel csalt ki az egyik prágai nagybanktól 30.000 cseh koronának megfelelő értékű angol fontot. Megjelent a pénzügyminisztérium s ott előadta a kérését: Adjanak számára 30.000 cseh koronáért angol fontot és a bankjegyeket a bankszolgával küldjék fel a közeli szállodában levő lakására, ahol azonnal kifizeti a vételárat. A kifogástalan öltözetű és biztos fellépésű férfi megyverte a pénztáros bizalmát s rövidesen ki is ualták számára az angol valutát, amelyet egy bankszolgával küldöttek fel a vevő szállodai szobájába. Az idegen ur megszámolta és tárcájába tette a bankjegyeket, majd „pardon egy pillanatra” — átment a szobájába nyíló másik szobába. — A bankszolga várt néhány percig, majd rosszat sejtve nyitott be a szomszédos szobába. Ott azonban az előkelő idegennek már csak hiút helyét találta. Később kiderült, hogy a szélhámos két egymásbanyiló szobát vett ki a szállodában s amíg a bankszolgát az egyikben várakoztatta, maga lerohant a szálló elé, au-

tóba ugrott, kihajtatott az állomásra és beugrott a drezdai gyorsvonatba. Egyelőre nyomtalanul eltűnt.

Uj taxákat vezet be a dicsőszentmártoni városi tanács

Dicsőszentmárton, március 12

A dicsőszentmártoni városi tanács ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy Dicsőszentmártonban, a többi városok példájára be fogja vezetni az u. n. kövezetvámot.

A városi tanács ugyancsak elhatározta, hogy a községi taxákat, az eddigi 10 százalékról, 20 százalékra fogja felemelni. Ezen utóbbi taxa a város lakosságát érinti közelebbről, s habár még nem lépett érvénybe a 10 százalékos emelés ellen a város lakossága máris megindította az akciót.

A tüzoltótaxát minden 20-24 éves férfinak kell fizetni, melyet kétféle módon lehet leróni, természetben, vagyis aktíven részt vesz az illető a tüzoltói gyakorlatokon, vagy pedig pénzben kell kifizetni. A tüzoltó adót 50, 100, 200 lejben állapították meg. A három fokozat alkalmazását egy bizottság fogja eldönteni, illetőleg kiróni.

Egy szervezett banda tervszerűleg akadályozta a nagy román kölcsön megkötését

Burileanu - Bellagio - Hefter

Bukarest, március 12.

Csak most, a kölcsön végleges megkötése után kezdi a kormány lassankint nyilvánosságra hozni a kölcsön megkötése körüli harc kulisszatitkait. Amiről már hetekkel ezelőtt beszéltek, ma már mint bebizonyított tény áll a nyilvánosság előtt: Egy szervezett banda alakult, mely élet-halál küzdelmet folytatott a kormánnyal, csak hogy a kölcsön megkötését megakadályozza.

A kamara tegnap délutáni ülésén, Gafencu, volt miniszterelnökségi államtitkár erről a különös ügyről ezeket mondotta:

— Egész vasárnap estig, tehát a kölcsön aláírásának estéjéig a nagy francia bankok állandóan táviratokat kaptak Bukarestből, melyben a kölcsönellenes banda tagjai a legképtelenebb rágalmat terjesztették a kormánnyal.

E táviratokban a legenyhébb vád az volt, hogy a kormánnyal ugy is hiába kötik meg a kölcsönt, hiszen a kormány már megbukott és csak órák kérdése, hogy mikor hozzák nyilvánosságra a kormányváltást.

A külföldi követségek, a fellármázott külföldi nagytőke aggodó érdeklődésére szinte naponta küldött táviratokat Bukarestbe, hogy mi igaz a kormány megbukásáról szóló hírekből...

A kölcsön megakadályozására alakult szövetkezet első exponense — ma már kétségtelenül bebizonyítást nyert — maga Burileanu, a Nemzeti Bank volt kormányzója volt. Ugyancsak a kamara tegnap délutáni ülésén Manoilescu kereskedelmi miniszter egészen új és szenzációs részleteket mondott el arról, hogy Burileanu, milyen eszközöktől sem riadt vissza, hogy célját elérje:

— Engem bizott meg Mironescu miniszterelnök — mondta el Manoilescu, hogy vasárnap este megegyeztem a lelkeire beszéljek Burileanunak. Felkerestem a volt kormányzót és elmondtam neki, hogy milyen végtelenül kínos volna, ha most, amikor végre a francia nemzeti bankkal létrejött a megegyezés, most a román jegybank kormányzója dezavválná a kormányt. Szinte könyörögtem neki, hogy tegyen le arról a szándékáról, hogy most, a kölcsön aláírásának előestéjén, privát táviratban hívja fel a francia jegybank elnökét arra, hogy a bukaresti Nemzeti Bank semmit sem tud a megkötött egyezségről. De hiába volt minden kérésem. Burileanu hajthatatlan maradt. Ragaszkodott ahhoz, hogy ezt a táviratot elküldi Párisba. Még akkor is, ha — a mint figyelmeztettem — ezzel a kölcsön megkötését megakadályozza.

Majd így folytatta Manoilescu: — Amikor Burileanun másodikszor is felkerestem, akkor kárörvendve mondotta, hogy a táviratot már elküldte, azonban utánatette, hogy csak attól fél, hogy a kormány visszatartotta ezt a táviratot. De ha ez tényleg megtörtént, — folytatta Burileanu — akkor elmegyek a francia követségre s megkérem a francia követet, hogy a táviratokat, mint a francia követség siffre táviratát továbbítsák és akkor a kormány nem lesz képes megakadályozni annak továbbítását.

A SZERVEZETT PÁRISI TAGJAI

A fenti miniszteri nyilatkozatból kétségtelenül bebizonyítást nyert, hogy tényleg Burileanu állott az élen a kölcsön ellen megalakult szervezetnek. — Ugyanebben az időben ott kint Párisban sem ültek tétlenül a szervezet tagjai. — Ezek között első helyen kell említenünk a hírhedt Kira-Kirschen de Bellagio grófot, akiről nemrégiben részletes cikkben számoltunk be. Bellagio gróf egész nyíltan dolgozott. A bukaresti ellenzéki la-

pokban majdnem minden nap hosszú cikkei jelentek meg, melyekben

egész nyíltan azzal vádolta Popovici pénzügyminisztert, hogy egyéni érdekek vezetik, amikor a sok sikertelenség dacára is ragaszkodik a további kölcsöntárgyalásokhoz.

Egészen nyíltan vádolta meg a pénzügyminisztert, hogy az első nagy kölcsön

Titkos kommunista nyomdát leplezték le Brassóban

Itt nyomták az „Ifju harcok” és „Spartakus” című lapokat

Brassó, március 12.

A brassói rendőrség állambiztonsági osztálya

kinyomozta a kommunisták brassói titkos nyomdáját.

Munteanu és Ducar detektívek alapos munka után megállapították, hogy ez a titkos nyomda a külvárosi Új-telep egy magánosan álló házában van. Ugyes rajtaütéssel munkában leplezték meg a nyomdai munkát végző Kiss G. Andrást és a Nagyváradról elűnt Ghetea Eugent. A meglepett kommunistákat őrizetbe vették, a sokszorosító gépet és az azon készített „Ifju harcok” és „Spartakus” című propaganda lapokat, valamint egyéb nyomtatványokat lefoglalták. A rendőrség az előállított kommunistákat Voina rendőrprefektus és Craciun rendőrigazgató hallgatták ki, azután pedig átkísérték őket az ügyészhez.

A titkos nyomda leleplezésével kapcsolatban Spudera detektív házkutatást tartott a Ciocrac-utcában, ahol egy levelet talált, mely a nagyváradai kommunistákkal való kapcsolatot igazolja.

Méreggel, késsel, revolverrel és a gyorsvonat kerekei alatt a halálba

Tegnap újabb öt öngyilkosság történt Budapesten

A temesvári rádiókereskedőt a Lipótmezőre szállították

Budapest, március 12.

A tegnapi nap folyamán újabb öt öngyilkosság történt Budapesten. Serényi Aladár újságíró megmérgezte magát és jelenleg életveszélyes állapotban fekszik a Rókus-kórházban. Csók Ferencné hatvanéves magánzó

ötször magabaszurt. Csicskei Rózsi huszonkétéves mindenestül a Dunába ugrott, ahonnan azonban sikerült kimenteni. Koller Julia vasuti pénz-

SZABÓ DEZSŐ FEDÁK SÁRI MÓRICZ ZSIGMOND

Budapest, március 12.

A magyar művészi életnek az újabb időkben oly magas berkeket néhány nap óta ismét jelentős botrány tartja izgalomban. A harc ezuttal Móricz Zsigmond, a kétségkívül legnagyobb élő magyar író körül kavargó s a fegyverek között szerepelnek az uszításnak elképzelhető összes eszközei.

A konfliktus Hegedüs Lórántnak egyik előadásával indult meg. Az előadás a magyar irodalom nemzeti jellegéről szólt s Hegedüs állást foglalt benne az irodalmi műmagyarkodás, a nemzeti színüre mázolt kuplé-belletrisztika ellen. Egyben elítélte az irodalmi finyáskodást is, mely nem tűri, hogy az író szabad, egyszerű, természetes legyen.

Hegedüs előadása Császár Elemér, a Petőfi-Társaság alelnöke ellen éleződött ki. Miután Hegedüs maga is tagja a Petőfi-társaságnak, támadását súlyos figyelemsértésnek fogták föl, pro és kontra megkezdődtek a viták, a Társaság zárt

tárgyalása alkalmával is összejárt a Kreugerrel a svéd gyufatröszt vezetőjével. De a cikke elhelyezésén kívül még egy határozott megbízása is volt Bellagio grófnak.

Ő volt megbízva azzal, hogy az angol nagytőkét elriassa a most megkötött kölcsönből való részvételtől.

Ez sikerült is neki. Tesség megnézni a kölcsönben résztvevő külföldi tőkét, abban az angol nagytőke nem szerepel.

De ezenkívül még egy egész sereg fezőr dolgozott Párisban a román kölcsön ellen. Ezek között emlitenek egy ismert román bankigazgatót, aki a kölcsöntárgyalások alatt állandóan Párisban tartózkodott és

Popovici valóságos dührohamot kapott, amikor ez a bankvezér naponta más és más külföldi pénzcsoport nevében mint tárgyalófél szembekerült vele a zöld asztalnál.

Ez a bankvezér a tárgyalások alkalmával olyan éles hangon és annyi tüzzel védte a külföldi megbízóinak érdekeit,

hogy Popovici kétségbeesett táviratokban kért Bukarestből segítséget.

Arról már írtunk, hogy a kölcsön ügyevezett mellékérdéseinek tárgyalásainál a háborúelőtti városi kötvények, és a magánvasutak beváltási körül milyen nehézségei voltak Popovicinak. — Megírtuk, hogy egy Hefter nevű volt jassi újságíró még idejekorán megszerzte ezeket a nemrégiben még értéktelen kötvényeket és hetekig tartott, míg Popovicinak sikerült egyezséget kötni a volt jassi újságíróval.

Es a többiek?

— Az ország közvéleménye meg fog döbbenni — mondta a kamara főlövőjében az egyik miniszter — ha a kölcsön kulisszatitkainak minden részletét nyilvánosságra fogjuk hozni...

Szabályszerű összeesküvést szöttek a kölcsön ellen...

Ez a nyilatkozat jellemzi legjobban azt az elkeseredett harcot, ami Párisban a kölcsön körül leviharzott.

egy új magyarságot kellett kitermelniük magukból. Egy szociálisabb és kulturáltabb magyarságot. Ők már semmit sem tudnak az „extra Hungariam” jelszaváról. Ők már úgy látják, hogy a magyar világon kívüli élet okosabb és emberségesebb élet.

Az irodalmi vita e pontnál dagadt súlyos politikai botrányá. Ugyanis Négyessy László, aki egyébként a Pázmány Péter egyetem joggal kitűnő tudósának nevezhető tanára, sietett válaszolni Móricz támadására s ez a válasz valóban trapéz volt. Először is arra a vádra felel, hogy ő az Akadémia nevében állandóan ostromozta a fiatal írókat. Kifejti, hogy 20 évvel ezelőtt éppen ő ajánlotta Móricz „Sári bíró”-ját az Akadémia Vojnich-díjára, majd így folytatja:

„Már most lehet, hogy akkori javaslatom már a szellemi megrökkadás jele volt, de azt Móricz Zsigmond akkor nem hangoztatta. Meg akkor nem állt a finomságnak azon a magaslátán, mint ma, hanem közönségesen uri módon megtisztelt látogatásával és e látogatásnak köszönő jelleget adott, nem részvét-jelleget. Így fest az Akadémia 20 év előtti író hadjárata egy egész írói nemzedék ellen. Erre tehát történelmi dokumentum van. Móricz Zsigmond most egy pár évvel idősebb, mint én 20-25 évvel ezelőtt voltam. Az idő ölette is eljárt. Az ő szelleme is vesztett rugalmasságából: az emlékezete lényegesen meggyengült.

Ezután Négyessy kitér Móricz cikkének arra a mondatára, hogy „a magyar világon kívüli élet okosabb és emberségesebb élet.” Négyessy erre a következőket írja:

Ismerjük ezt a hangot. Nyugatos hang, prágai. Benes ur szokott így beszélni. De hogy kerül egy ilyen cikk egy magyar folyóirat élére? Beállt a Nyugat a Benes ur felhívatalának? Vagy csak önkéntes jóindulatból tesz szívességet a cseh propagandának?

Négyessynek ez a kérdése nyílt és félreérthetetlen vád Móricz ellen, hogy pénzért, vagy önként cseh szöveget írt.

Móricz ma válaszolt erre a példátlanul súlyos vádra, melyet igyekezett hamarosan felfogni.

— Nem tudom, ki az a Benes ur, — írja, — hacsak nem az a Benes, akinek Leányfalun vadásztársasága van.

Móricz tehát viccel üti el a dolgot s mint az egész nem is érdemes többre hiszen kétségtelen, hogy itt csak egy szerencsétlenül megfogalmazott és egy még szerencsétlenebbül félreértett mondatról van szó. Azonban ez a tragikomikus „hazaárulási” komédia mégsem olyan mulatságos. Ugyanis a jobboldali lapok erősen felkapták Négyessy vádját, élesen támadják Móriczot s afféléket írnak, hogy „a cseheknek való udvarlást és hajbókolást nem lehet ilyen olcsó viccekkel elűzni.”

Könnyen lehet ezeketán, hogy Móricz az ostoba konfliktus miatt ismét elvesztett lesz s a hivatalos művészetpolitika Szabó Dezső és Fedák Sári neve mellé beírja az ő nevét is

Ami nagyon kétes siker lenne. Többet veszítene vele a művészetpolitika, mint maga Móricz.

Kérje fiókjait a

1931. március 1.-vel bevezetjük fiókjait a külföldön is igen előnyösen bevált csoport árákat.

325 - 425 - 525 - 625 - lejcs

prima minőségű, divatszínű és formájú női, férfi és gyermekcipőinket. — Hogy ezen rendszert és újítást kedvelté tegyük és vevőink érdeklődését a maximumig fokozzuk, 1931. március 1-től április 15-ig minden készpénzért vett cipő után egy ajándék sorsjegyet adunk, mely részt vesz

Lej 100.000

összgyűjtés ajándék húzásban.

I. húzás 1931. március 25., II. húzás 1931. április 15.

„DERBY”

cipőgyár Rt. Nagyvárad

Közgazdasági Lapok

Románia földműves adóssága hektáronként 4111 lej

Bukarest, március 12.

Az utolsó hónapokban nagyon élénken foglalkoztatta a közvéleményt a földműves adósságok kérdése, melyet különböző becslések alapján próbáltak megállapítani, azzal a tervszel kapcsolatosan, melyet elsőnek *Manoilescu* miniszter készítetett a földműves adósságok rendezésére. Az első becslések nem adták pontos képét Románia lakosságának 80 százalékát kitevő agrárközönség terheinek, miután a becslések 20-tól 80 milliárd lejig váltakoztak.

Az első komoly tanulmány a kérdés megállapítására most jelent meg dr. Nicolae *Cornateanu*, a román akadémia és a legmagasabb agrár-tudományi bizottság tagjának tollából. Dr. *Cornateanu* 60 megyéből 7767 gazdaságból szerezte be az adatokat, és ezek alapján állapította meg a földbirtokok terhelő adósságok állapotát. Ez a megállapítás rendkívül szomorú képet mutatja Románia mezőgazdasága helyzetének.

A beérkezett adatok szerint a földbirtokokot öt csoportra osztotta fel és pedig:

I. csoport.

adósságnélküli földbirtokok 11.86 százaléka,
1000 lej hektáronkénti adósság 15.18 százaléka,
1000-tól 2000 lejig 14.25 százaléka.

II. csoport.

2000 lejtől 3000 lejig hektáronkénti adósság 9.35 százaléka,
3000-tól 4000 lejig 7.40 százaléka,
4000-tól 5000 lejig 5.92 százaléka.

III. csoport.

5000 lejtől 10.000 lejig hektáronkénti adósság 15.95 százaléka.

IV. csoport.

10.000-től 15.000 lejig 6.39 százaléka,
15.000-től 20.000 lejig 4.20 százaléka.

V. csoport.

20.000 lejen felül 9.79 százaléka.

Az első csoportban a földbirtokok 41.29 százalékát tartozik. *Cornateanu* megállapítása szerint ezek a birtokok a jelenlegi árak mellett az állam beavatkozása nélkül is meg bírnák menteni önmagukat.

A második csoportba tartozik a földbirtokok 22.67 százaléka, ezek minden állami segítség nélkül megmenthetők abban az esetben, ha a gabonaművek, a buza, rozs és kukorica átlagos ára elérné a kilogrammonkénti 4 lej átlagos árat.

A harmadik csoportba tartozó 15.95 százaléknál földbirtok már az állam segítségével szorul, hogy megmenthető legyen.

A negyedik és ötödik csoportba tartozó földbirtokok *Cornateanu* szerint azonban már nagyon nehezen volnának megmenthetők.

Cornateanu ezen adatait arra a becslésre alapítja, mely szerint a romániai földbirtokok átlagos árát hektáronként 20.000 lejre teszi, amely becslés az akadémia legmagasabb agrár-tudományi bizottságának megállapítása.

Cornateanu tovább megy és megállapítja azt az átlagos adósságot, amely hektáronként terheli a romániai földbirtokokot és kiszámítja, hogy ez az adósság hektáronként 4111 lej átlagot tesz ki.

Összehasonlításként közli még, hogy a Népszövetség hasonlóan megállapította az egyes államok földbirtokait terhelő hektáronkénti átlagos adósságot. Amikor megállapította, hogy Magyarországon hektáronként 33.74 dollár, Jugoszláviában 59 dollár, Romániában 24.4 dollár. Ezek szerint a három állam közül a romániai földműves van a legkedvezőbb helyzetben.

Kedvezőbb helyzetben vannak Romániánál Bulgária, ahol a hektáronkénti adósság 10.97 dollár és Lengyelország, ahol a földbirtokokat csupán 10.24 dollár terheli hektáronként.

vállalatra, amint később kitént teljesen indokolatlanul,

mert a bíróságok törölték a bíróságot és az adóeltitkolás vádjára alól felmentették — két fórumon is — a *Fronius*-céget, de az összeomlást már nem lehetett kikérni.

Amikor ugyanis híre ment, hogy a vállalatot sok milliós bírsággal sújtották, mintegy 120 magán pénzhitelezője a vállalatnak visszakövetelte a pénzét. Ezeket kiegyenlítették ugyan, de az érvágásban elvérzett a vállalat.

A nagyszombati piacon nyugtalanul tekintenek a közel jövő elé és szorongva kérdik egymástól: *pajjon kik következnek még?*...

Kialakultak a budapesti mezőgazdasági kiállítás keretei

Budapest, március 12.

Alig egy hét választ el az országos mezőgazdasági kiállítás megnyitásától, amikor a vidéki érdeklődők tizezrei és a külföldi látogatók ezrei új színeknek hozni Budapest világvárosi forgalmába. A kiállítási irodában és kint a tenyészvásártelepen már heek óta folyik szüntelenül a munka, hogy az évről-évre bővülő kiállítás keretei méltók legyenek az általános megnyilvánuló nagy érdeklődésre. A kiállítás látogatói nap-nap mellett változatos programú lovasmattványokban és fogatelhajtásokban gyönyörködhetnek majd, amelyekhez a díjazott állatok elővezetése fog csatlakozni. A tenyészállatkiállítás anyaga gazdagságával és kiváló minőségével még a múlt év hatalmas kereteit is meghaladja. Az ismert nevű jeles tenyészeteken kívül jelentős számban fognak szerepelni egyes vidékek népies állattenyésztésének gondosan összeválogatott kollekciói is.

A tenyészállatkiállítás mellett a többi kiállítási csoportok is jelentős fejlődést mutatnak az elmúlt évekhez képest. A tejgazdasági, vetőmag- és termény-, szakoktatási és kísérletiügyi háziipari, dohány, erdészeti és a gazdasági kiállítás csarnokán kívül bizonyára nagy számmal fogják felkeresni a látogatók a borkóstolóval kapcsolatos boraszt és szőlészeti kiállítást. Érdeklődésre tarthat számot a mezőgazdasági exportintézet, az Országos Mezőgazdasági Kamara, az állattenyésztő egyesületek és szövetkezeti központok működését felütnető pavillon is. Külön is megemlítést érdemel a nagyszerűen igazított mezőgazdasági gép- és eszközkiallítás, amelynek keretében a nagyhirű magyar mezőgazdasági gépipar és a külföldi gyárak képviselői fogják bemutatni ismert gyártmányaikat, a gépujdonyságokat pedig külön közös csoportban mutatják be.

A március 20-tól 25-ig megtekinthető, számtalan látványosság és hasznos tanulságot ígérő kiállítás iránt általánosan megnyilvánuló nagy érdeklődést az 50 százalékos kedvezményes utazásra jogosító igazolványok igen nagyméretű igénylése is jelzi. A rendezőbizottság (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) március 25-ig még küld a jelentkezőknek kedvezményes utazásra vasuti igazolványokat. A külföldi látogatóknak számos kedvezményt biztosító kiállítási igazolványokat a kiállítás külföldi képviselőitől és a menetjegyirodáknál lehet megszerezni. Elszállásolás céljából az érdeklődők forduljanak Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalához (Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 2.).

Törzsde

1931. március 12.

Zürich (nyitás): Berlin 123.75, Amsterdam 208.55, Newyork 519.70, London 25.25, Páris 20.55 és háromnegyed, Milánó 27.25, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 912.60, Bukarest 309, Varsó 58.20, Bécs 75.06.

Piac csendes, a lej szilárd.

Szó sincs a cukorárak leszállításáról!

Manoilescu fütyül a fogyasztókra — neki fogyasztási adó a fontos. Miért akart a Danubiana-tröszt kilépni a cukorkartellból?

Bukarest, március 12.

Részletesen ismertettük azt a béka-egérbarcot, amely hetek óta dul a cukorkartell kebelében. A belga-román érdekelt-ségi *Danubiana* cukortröszt, amelynek három gyára van az okiráltságban, nemrégiben bejelentette, hogy kilép a kartellből, ha a cukorközpont nem szállítja le az árakat olyan nivóra, hogy az a fogyasztás növekedését vonhassa magá után.

A *Danubiana*-tröszt ilyenirányu kezdeményezését kellő szimpátiával regisztrálta a sajtó, amíg ki nem tűnt, hogy

nem annyira a cukorfogyasztók mint inkább a saját érdekében akar a tröszt, három gyárával kiugrani a kartellből.

Ugyanis a kartell, a *Danubiana* kilépésének ügyét választott bíróság elé vitte. Ez a választott bírósági tárgyalás, amely a napokban folyt le, azzal végződött, hogy a választott bíróság, amelynek tagjai *Junian* volt igazságügyi miniszter és dr. *Fildermann* voltak, kötelezte a *Danubiana*-t a kartellszerződés betartására, vagyis kimondotta, hogy a tröszt három

cukorgyára nem léphet ki a kartellből.

A választott bírósági tárgyaláson kitént, hogy a tröszt ugynevezett „fekete repából” a számára megállapított kvótán felül, mintegy 1200 vagon cukrot termelt, amelyet csak külföldön tudna 8-10 lejes áron eladni, mert belföldön nem adhat el többet, mint a mennyit a kartell megállapított a részére és azért szeretne kiugrani a kartellből, hogy belföldön előnyösebb áron adhassa el felesleges készletét.

Manoilescu miniszter cukorleszállítási ambíciójáról is kitént egyébként, hogy a fogyasztóközönség szempontjából egyenlő a — nullával.

Manoilescu ugyanis nem az árakat akarja leszállítani, hanem a jelenlegi cukorárak fenntartásával, a 10 lejes fogyasztási adót akarja 7-5 lejjel emelni.

Minden kiló cukor után újabb 1 lej fogyasztási adó, újabb 100 millió lej bevételt jelentene az államkincstárnak.

Igy akarja *Manoilescu* „olcsóbbítani” a cukrot és így képviseli a kormány a fogyasztók érdekeit!

A gazdasági válság sodrában

Három nagy fizetéseképtelenség Nagyszébenben

Harminchárom millió a *Ludwig Fronius*-cég passzívája

Nagyszében, március 12.

Egy nagyvállalat és két — aránylag kisebb — cég fizetéseképtelensége tartja izgalomban Nagyszében gazdasági körét. Mind a három fizetéseképtelenség már nyit s a kényezeregyezséget kérő beadványok a törvényszék illetékes fóruma előtt fekszenek.

A három fizetéseképtelenség: *Michael Kiettsch*, tulajdonos *Kiettsch* Artur textilüzlet. Aktivák: 5.795.769 lej. Passzívák: 4.896.290 lej. A cég 18 egyenlő havi részletekben fizetendő 60 százalékos kvótát ajánl hitelezőinek, hét százalékos kamattal.

Ajánlatát azzal indokolja, hogy — bár a cég vagyona meghaladja a tartozások összegét — a likvidáció során nagyobb veszteségekkel kell számolnia, 60 százaléknál magasabb kiegyenlítést nem biztosíthat. A krízis és a kintlévősége tették fizetéseképtelenné a céget.

Hemper és Scherer szövőüzem. Az aktívákat és a passzívákat egyaránt 5 millió 795 ezer 769 lejben tünteti fel Bank-tartozások 1.900.000 lej, árutartozás 2 millió 500 ezer lej. A többi különböző tartozás. Az üzem tulajdonosai a hitelezőknek később fognak ajánlatot tenni az üzem átadására. A likvidancia oka: a kis-

üzem nem bírta a nagy textilgyárak versenyt.

A legnagyobb fizetéseképtelenség a nagyszombati piacon az Erdélyiszerte közismert *Ludwig Fronius* Söhne borkereskedelmi vállalat, amelynek szesz, likőr, konyak és pezsgőgyára van. A vállalatnak több erdélyi városban fiókjai és kiépített hálózatai vannak. A fizetéseképtelenség oka a fogyasztási krízis, veszteségek a borüzletnél és

főleg — a sulyos bank és magánkölcsonk után fizetett kamatterhek.

A kényezeregyezségre kéréshez mellékelt mérleg szerint a passzívák 33 millió 193 ezer 480 lej, az 1930. évi veszteség 5 millió 236 ezer 495 lej. Végeredményben az aktíva (52.615.945) csak 567.535 lejjel kevesebb, mint a passzívák.

A hitelezők között az *Albina bank* 8, a *Hermannstädter Allgemeine Sparkassa* 4 millió lejjel szerepelnek.

A banktartozások egyébként kerek 20 millió lejt tesznek ki.

Árutartozás 8 millió 200 ezer lej, magánfelek követeleése 1 millió 901 ezer lej. A felajánlott kvóta két év alatt fizetendő 60 százaléka, plusz 7 százalékos kamattal. Az egyezség létrehozását biztosítja az a körülmény, hogy

a bankhitelezők követelése is fedeztetlen, illetőleg nemcsak biztosítva a bankok ingatlan-bekbebevezésekkel.

Érdekes, főleg pedig jellemező tünet ennél a nagy fizetéseképtelenségnél, hogy — mintegy másfél évvel ezelőtt — a vállalat egyik elbocsátott tisztviselője adóeltitkolási feljelentést tett a vállalat ellen és tulajdonképpen ez indította meg a *Fronius*-cég összeomlását.

A feljelentés alapján a pénzügyi hatóságok hatalmas hírségül rótták ki a

Kolozsvári mentők készpénz sorsjátéka.

Nyeremények garantálva és fizetve a Banca Albina által.

Soha többé, ilyen alkalom, hogy csekély 100 leiert gazdag ember március 25-én 200.000.— lejt, március 15-én 100.000.— lejt, és

ápr. 1-én egy millió lejt nyerhet

a cluj-i Mentő sorsjegy húzásain. — Slessen a vásárlással, amíg nem késő

Sorsjegy kapható: Dohány, hírlap árudákban, borbélyoknál és uccai árusoknál, valamint 117.— lejt beküldése ellenében a Sorsjegyiroda Cluj, Str. Memorandului No. 16. Főbizományos: Brassóban *Derzsi Géza ny.* igazgató, Str. De Mijloc 163. Bukarestben *Schönberger Jenő*, Bl. Maria 96. — Nyereményjegyzék hírlapilag közölve

